Należytość pocztowa uiszczona ryczałtem.

ROK IX. NR. 7.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO

Kraków, dnia 28 sierpnia 1930 r.

TREŚĆ:

146.

OKÓLNIK

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do Kuratorjów Okręgów Szkolnych, Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego, Liceum Krzemienieckiego, Inspektoratów Szkolnych, oraz Dyrekcyj, Kierownictw i Nauczycielstwa szkół powszechnych i szkół średnich ogólnokształcących w sprawie określenia materjału nauczania w siedmioklasowych publicznych szkołach powszechnych i gimnazjach państwowych w roku szkolnym 1930/31.

Zgodnie z zarządzeniem z dnia 2 stycznia 1929 r. Nr. II-235/29 [1]) (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1 (208), poz. 1) od początku roku szkolnego 1930/31 obowiązują w publicznych siedmioklasowych szkołach powszechnych i gimnazjach państwowych nowe plany godzin szkolnych, zamieszczone w § 1 i § 2 tego zarządzenia.

Ze względu na zawarte w tych planach nowe w stosunku do roku 1929/30 zmiany w liczbach godzin oraz ze względu na inne niż w ubiegłym roku szkolnym przygotowanie w poprzedniej klasie (oddziale) wydaję załączoną instrukcję, która określa materjał nauczania w wyżej wymienionych szkołach w roku szkolnym 1930/31. Instrukcja ta nie odwołuje się do żadnej z instrukcyj poprzednich, aczkolwiek jest w znacznej mierze przedrukiem instrukcji na rok 1929/30, załączonej do okólnika z dnia 13 lipca 1929 r. Nr. II-19240/29 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 8 (215), poz. 113).

Dla uniknięcia bowiem nieporozumień załączona instrukcja podaje zmiany, jakie należy wprowadzić **bezpośrednio** w programach drukowanych, obowiązujących przed zmianą planów godzin z 2 stycznia 1929 r., t. j. w programach stosowanych w pierwszym półroczu roku szkolnego 1928/29.

Programy te w załączonej instrukcji są zwane „dotychczasowemi“ lub wzmiankowane bez określenia.

Warszawa, dnia 31 lipca 1930 r. (Nr. II-16585/30).

Za Ministra Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:
Dyrektor Departamentu
(—) **Fr. Potocki.**

[1]) Przedrukowano w Dz. Urz. Kuratorjum Nr 1. z 1929 r.

Załącznik do okólnika Nr. II-16585/30.

INSTRUKCJA
dotycząca materjału nauczania w siedmioklasowych publicznych szkołach powszechnych i gimnazjach państwowych w roku szkolnym 1930/31.

W roku szkolnym 1930/31 należy stosować w wyżej wymienionych szkołach i gimnazjach programy obowiązujące w pierwszym półroczu roku szkolnego 1928/29 ze zmianami niżej wyszczególnionemi.

I. SIEDMIOKLASOWA SZKOŁA POWSZECHNA I GIMNAZJUM NIŻSZE.

A. Siedmioklasowa szkoła powszechna.

1. Język polski.

Oddziały II, III i IV. Przeznaczenie w każdym z tych oddziałów po jednej godzinie tygodniowo na naukę pisma nie stwarza dla nauczyciela nowego zadania, lecz jest tylko bardziej szczegółowem i wyraźnem uregulowaniem sprawy wyrabiania, rozwijania i utrwalania należytej techniki pisania. Można przytem, a nawet lepiej, zamiast jednej godziny tygodniowo poświęcać na ten cel dwa razy po pół godziny szkolnej. Wyodrębnienie pewnej części czasu na ćwiczenia kaligraficzne nie zwalnia bynajmniej nauczycieli od obowiązku roztaczania również poza tym czasem bacznej kontroli nad czytelnością i estetyką pisma uczniów.

Rozporządzanie większą, niż dawniej, liczbą godzin w oddziale IV nie może pociągać za sobą w żadnym razie powiększenia ani też podniesienia stopnia trudności materjału gramatycznego, należy natomiast poświęcać więcej czasu na ćwiczenia ortograficzne.

Oddział VII. Ilość lektury należy ograniczyć. W szczególności zatem pominąć utwory Paska, Karpińskiego, Brodzińskiego, Kraszewskiego, nie uwzględniać Korzeniowskiego, Słowackiego „Lilli Wenedy", Załeskiego. Wprowadzić zwięzłe, systematyczne powtórzenie zasadniczych wiadomości z gramatyki, w szczególności składni zdania pojedyńczego rozwiniętego i zdania złożonego. Położyć nacisk na ortografję, na uwzględnienie w wypracowaniach tematów praktycznych, jak: list, autobiografja, podania do władz i t. p.

2. Język nowożytny obcy.

Oddział V. Materjał gramatyczny, przeznaczony według programu dotychczasowego dla oddziału V, należy rozłożyć w taki sposób, aby

opanować go stopniowo w ciągu 2 lat w oddziale V (przy 5 godzinach tygodniowo) i VI (przy 3 godzinach tygodniowo). W tych warunkach — w porównaniu z dawniejszym rozkładem pracy — należy dochodzić do formułowania prawideł gramatycznych powolniej i na tle większej liczby przykładów i ćwiczeń, stosować większą ilość ćwiczeń w mówieniu, ograniczyć liczbę słów, zdobywanych przez uczniów na jednej lekcji, ale mocniej je utrwalać.

Oddział VI. Należy doprowadzić do końca opracowania materjału gramatycznego, przeznaczonego według programu dotychczasowego dla oddziału V, z zastosowaniem takich samych uwag metodycznych, jak powyżej. Po zużytkowaniu materjału do lektury z podręcznika, używanego w oddziale V, należy czerpać ten materjał z podręcznika, stosowanego dawniej w oddziale VI, z uwzględnieniem odpowiedniego rozszerzania wiadomości gramatycznych.

Oddział VII. Należy w każdym razie doprowadzić do końca opracowanie i utrwalenie kursu oddziału VI według dotychczasowego programu, poza tem zaś uwzględnić w miarę możności lekturę, stosowaną dawniej w oddziale VII, i przy jej opracowaniu uzupełnić z dążnością do możliwego zaokrąglenia zasób wiadomości gramatycznych. Część czasu poświęcić należy na specjalne zaprawienie do czytania przy pomocy słownika. W zakresie ćwiczeń piśmiennych uwzględniać próby pisania listów, przewidziane w dotychczasowym programie oddziału VII.

3. Geografja.

Oddział III. Pominąć plan szkoły, plan sytuacyjny wsi lub miasta, zapoznanie się z gminą, jako jednostką terytorjalną, z powiatem.

Oddział IV. Wprowadzić na początku kursu: czytanie planu szkoły i planu sytuacyjnego wsi lub miasta, następnie czytanie mapy powiatu i województwa.

Pominąć działy programu:

„Podróż z Polski w kierunku zachodnim. Lądy i wody. Powrót do punktu wyjścia ze strony przeciwnej. Nazwy lądów i oceanów. Ich położenie w stosunku do naszego kraju. Podróż z Bałtyku wodą, możność objechania ziemi wodą.

— *„Kształt ziemi* — kula“.

4. Nauka o Polsce współczesnej.

Oddział VII. Działy I i II programu ulegają skróceniu i otrzymują brzmienie następujące:

„I. Położenie Polski bezwzględne i względne — w stosunku do innych państw. Granice Polski. Obszar Polski w porównaniu z innemi państwami Europy. Ukształtowanie powierzchni i podział na krainy fizyczne. Klimat. Rzeki, jeziora, kanały. Bogactwa mineralne. Główne rodzaje gleb. Świat roślinny i zwierzęcy. Mieszkańcy. Gęstość zaludnienia. Podział administracyjny kraju.

II. Wytwórczość, komunikacja i handel w Polsce.

A. Rolnictwo, sadownictwo, ogrodnictwo. Leśnictwo. Górnictwo.

B. Przemysł domowy. Rzemiosła. Przykłady z najbliższej okolicy.

C. Przemysł fabryczny. Najważniejsze środowiska przemysłu fabrycznego w Polsce.

D. Komunikacja. Drogi najbliższej okolicy i ich związek z innemi. Komunikacja lądowa i rzeczna. Komunikacja morska. Najważniejsze linje kolejowe.

E. Handel. Główne środowiska handlu u nas.

F. Emigracja. Polacy poza granicami Polski i ważniejsze skupienia polskie na obczyźnie“.

Przy zapoznawaniu się z wytwórczością nie należy bynajmniej zmierzać do wyczerpania wszystkich jej możliwych rodzajów, ale poprzestać; a) na opracowaniu zjawisk najwybitniejszych i mających największe znaczenie w ogólnej gospodarce kraju, z uwzględnieniem porównań z innemi krajami cywilizowanemi; b) na bliższem omówieniu i zbadaniu tych gatunków wytwórczości, które odgrywają wydatniejszą rolę w najbliższej okolicy, z zastanowieniem się również nad mniejszem lub większem ich znaczeniem w ogólnym dorobku. Przy rozważaniu zarówno wytwórczości, jak komunikacji i wymiany produktów, należy wiązać należycie znaczenie ważniejszych punktów i środowisk z ich położeniem geograficznem, dbać o rozumienie i stosowanie map, wykresów, rozkładów, a ograniczyć jak najbardziej materjał pamięciowy.

Opracowanie działu III dostosować należy do zmniejszonej liczby godzin w sposób następujący:

W szkole wiejskiej omówić należy szczegółowiej tylko gminę wiejską, w szkole miejskiej — tylko miejską.

Z ustępu, dotyczącego samorządu powiatowego, skreślić: „Przedsiębiorstwa samorządowe, podnoszące dobrobyt i kulturę powiatu. Przykłady i wzory urządzeń najlepszych“, jako punkty osobne, i poprzestać

jedynie na takich wzmiankach z tego zakresu, które okażą się niezbędnemi do skonkretyzowania i zobrazowania punktu: „Zakres spraw, należących do samorządu powiatowego“.

Dalej ulega skreśleniu punkt „Zadanie samorządu i rola każdego obywatela“, jako wyodrębnione zagadnienie ogólne, gdyż wystarczy omówienie tej sprawy przy zapoznawaniu się z każdym z rozważanych rodzajów samorządu z osobna.

Z ustępu, zaczynającego się od słów: „Jedność wewnętrzna państwa“, opuścić należy: „Urzędy. Sieć administracyjną“. Wystarczy krótka wzmianka o roli wojewodów i starostów, związana z odwołaniem się do poznanego już poprzednio podziału administracyjnego kraju.

Przy omawianiu działalności sądów nie można się wdawać w szczegóły, np. bliższe określanie roli różnych instancyj i t. p.

Rozpatrzenie organizacji szkolnictwa winno mieć cel ściśle praktyczny: poinformowanie młodzieży o możliwych drogach dalszego kształcenia się.

Skreślić ustęp:

„Troska państwa o wyżywienie obywateli. Działalność gospodarcza państwa“.

Sprawie opieki Państwa nad obywatelami polskimi zagranicą poświęcić należy jedynie krótką wzmiankę o znaczeniu praktycznem.

Co się tyczy zrzeszeń społecznych, wystarczą wiadomości o ważniejszych zrzeszeniach, **działających na najbliższym obszarze,** i zużytkowanie tych przykładów do uświadomienia wagi samodzielnej twórczości społecznej, nie należy zaś dążyć do żadnej wyczerpującej i szczegółowej klasyfikacji oraz przeglądu możliwych spółek i stowarzyszeń. Wobec tego obecna redakcja odpowiedniego ustępu programu nie obowiązuje.

Wreszcie opuścić należy sześć ustępów końcowych programu (od słów „Bogactwo mowy polskiej“).

5. Nauka o przyrodzie.

Oddział III. Pominąć punkty 7 — 10, 17, 21 — 23, dwa ostatnie zdania p. 24, dwa ostatnie zdania p. 36, pp. 37 — 40 programu szczegółowego. P. 16 umieścić między p. 6 a 11.

Oddział IV. Pominąć pp. 10 — 13; pp. 14 — 18 zastąpić opracowaniem w sposób, dostosowany nieco do starszego wieku dzieci, wiadomości z zakresu przyrody martwej z kursu oddziału III, przeważnie pominiętych w tym oddziale w roku szkolnym 1929/30 (pp. 7 — 10, 17, 18, cześciowo 19, 21 — 24 dotychczasowego programu oddziału III). Dalej pominąć punkty 21, 23 — 28, poza tem wskazane poniżej punkty programu ulegają skróceniu i otrzymują brzmienie następujące:

„20. Rośliny wiosenne: złoć, pierwiosnek, zawilec, sasanka, jaskier, rzeżucha; podobieństwo i różnice ich kwiatów".

„30. Kilka pospolitych roślin polnych i łąkowych, np. tasznik, jaskółcze ziele, powój, pięciornik, dzwonki".

„31. Zaznajomienie się z pospolitemi owadami, np. pszczołą, mrówką, muchą, grabarzem, pasikonikiem, jakimś motylem, np. bielinkiem — bez kolejnego układania w rzędy".

„33. Uzupełnienie i odnawanie zbiorów szkolnych".

Zaniechać należy porządkowania zbiorów według grup systematycznych, jak należało czynić zgodnie z pp. 20, 31 i 33 w ich dawnej redakcji.

Oddział V. Pominąć pp. 2 — 7, a natomiast opracować pp. 10 — 13 programu oddziału IV, rozwinąć szerzej p. 8 programu oddziału V. Pp. 10—18 w ich dotychczasowej redakcji zastąpić opracowaniem pp. 14—17 programu oddziału IV oraz wiadomościami o zwierzętach egzotycznych najbardziej charakterystycznych dla typowych krajobrazów biogeograficznych, według planu następującego:

1) **pustynia**: wielbłąd, struś, lew;
2) **lasy pierwotne podzwrotnikowe**: orangutang, tygrys, słoń, papugi, węże jadowite i dusiciele;
3) **Bałtyk**: flondra, mewa, chełbja modra (meduza);
4) **morza ciepłe**: rekin, mątwy, kraby, korale;
5) **tundra**: renifer;
6) **morza polarne**: biały niedźwiedź, foka; wieloryby, pingwiny.

Uwzględnić grupowanie niektórych poznanych zwierząt w rodziny, rodzin w rząd.

Dalej pominąć punkty 21, 22, 25 — 29. Punkt 33 zmienić na „33. Klasyfikacja roślin nasiennych i ich najważniejsze rodziny", p. 34 na „34. Porządkowanie zielników według poznanych grup systematycznych".

Oddział VI. Rozpocząć, jak w poprzednich latach, kurs fizyki i chemji, przytem przenieść do oddziału VII część chemji, obejmującą co najmniej działy D (węgiel) i E (gleba), oraz magnetyzm i elektryczność.

Oddział VII. Korzystając z 4 godzin w ciągu omawianego roku szkolnego, skończyć kurs fizyki i chemji łącznie z działami, przeniesionemi z oddziału VI.

Przy nauce fizyki i chemji należy zawsze dbać bardziej o możliwie samodzielne zdobywanie, dobre rozumienie i opanowanie wiadomości, niż o ich ilość — przykład programu szczegółowego nie posiada znaczenia wiążącego, nie jest również wyłączone, jeżeli warunki będą do tego zmuszały, pomijanie niektórych drobniejszych szczegółów z „Programu ogólnego".

Na naukę higjeny przeznacza się jedną godzinę tygodniowo w ciągu całego roku szkolnego. Ponieważ w ten sposób ilość czasu, w porównaniu z dawniejszym wymiarem, jest dwa razy zmniejszona, należy poczynić duże skróty przedewszystkiem w zakresie teoretycznych wiadomości z dziedziny anatomji i fizjologji, wogóle zaś nadać kursowi charakter jak najbardziej poglądowy i praktyczny.

Należy tedy nie opracowywać punków 1, 2, 4, 7, 10, a także 13,t 14, 15 dotychczasowego programu, jako osobnych całości, i uwzględniać tylko tyle z tematów, objętych temi punktami, ile koniecznie potrzeba w odpowiedniej chwili do wyjaśnienia i najpopularniejszego uzasadnienia wskazań praktycznych, zawartych w innych punktach.

6. Rachunki z geometrją.

Oddział I. Należy pominąć dział F programu rachunków i odpowiedni dział „Miar i wag“ (czytanie całkowitych godzin na zegarze, cyfry rzymskie do XII).

Oddział II. W rubryce „Rachunki“ skreślić punkt C. 3: „Doliczanie i odliczanie kompleksów...“.

Pominąć dział F programu rachunków: „Ćwierć“ i t. d. oraz odpowiedni ustęp rubryki „Geometrja“: „Podział odcinka na 4 części równe. Kąt, jako obrót“ i t. d.

W rubryce „Miary i wagi“ skreślić na str. 4 „Zegar, pełne dziesiątki minut“, natomiast na str. 5 po słowach „Godzina, minuty, czas na zegarze“ dopisać: „Cyfry rzymskie do XII. Rok, kwartał, miesiąc, tydzień“. Skreślić cały dalszy materjał w tej rubryce, pozostawiając jedynie „Litr (kwarta), $^1/_2$ litra“.

Oddział III. W rubryce „Rachunki“ punkt D. 2. a) „Odliczanie kompleksami jak w oddz. II (C 3)“ zmienić na: „Dzielenie przez 10, 5. 2, 4, 8, 3, 6, 9, 7“.

W dziale E po tytule „Działania na ułamkach“ dopisać: „z mianownikami 2, 4, 3, 6, 12“.

Pominąć punkt E. 3: „Część części, połowa połowy i t. p.“.

W rubryce „Geometrja“:

„Trójkąt — pole trójkąta. Pomiar pól figur prostokreślnych“

zmienić na:

„Opracowanie pola kwadratu i prostokąta“; dalszy tekst „mierzenie powierzchni“ i t. d. — bez zmiany.

Pominąć „Kątomierz“ i „Stopień“, wprowadzić „Kąt prosty, ostry i rozwarty“.

Pominąć końcowy dział programu geometrji: „Objętość i powierzchnia prostopadłościanów i graniastosłupów o wielobocznej podstawie“.

Oddział IV. Zmiany w rubryce „Rachunki“:

W tytule działu A dopisać: „oraz rozszerzenie zakresu liczb do 10.000“.

W tytule działu B dopisać: „na liczbach w zakresie do 10.000“.

W dziale C po słowach „Rozszerzenie zakresu liczb poza liczby czterocyfrowe“ dopisać „i ugruntowanie metod działań piśmiennych na liczbach w rozszerzonym zakresie“.

W tytule działu D skreślić „4“.

W dziale D skreślić punkty 3 i 4 („Mnożenie“ i „Dzielenie“).

Dział E ulega zmianie na:

„E. 1. Powtórzenie wiadomości o ułamkach zwyczajnych z kursu roku ubiegłego z uwzględnieniem rachunku pamięciowego. Ćwiczenia i zadania.

2. Wprowadzenie pojęcia procentu. Obliczanie procentów danej liczby całkowitej“.

W rubryce „Geometrja“ przenieść na pierwsze miejsce „Pojęcie o stosunku dwu odcinków“ i dopisać: Skala 1:10, 1:100. Plan sytuacyjny.

Zamiast słów:

„Powtórzenie pomiaru pól i objętości“

wpisać:

„Powtórzenie pomiaru pola kwadratu i prostokąta oraz pomiaru objętości sześcianu, prostopadłościanu, graniastosłupa kwadratowego“.

Obok słów „Rozszerzenie zakresu liczb“... (umieszczonych w dziale C programu rachunków) wpisać w rubryce „Geometrja“: „Trójkąt. Kąty w trójkącie. Kątomierz. Wielokąty. Podział wielokąta na trójkąty. Pole trójkąta i wielokąta. Powierzchnia graniastosłupów o wielobocznej podstawie“.

Skreślić ostatni dział programu geometrji, umieszczony obok działu E programu rachunków.

W rubryce „Miary i wagi“ zamiast słów:

„Miary: włóka, pręt, a, ha“

wpisać:

„Miary gruntowe: m^2, ar, ha, pręt kw., morg, włóka“.

Oddział V. W programie rachunków do punktu A. 3: „Powtórzenie działań na ułamkach zwyczajnych w zakresie, określonym przez programy poprzednich oddziałów“ dopisać„ oraz systematyczne opracowanie czterech działań na ułamkach“.

Cały dział B (Liczby ogólne) — pominąć.

W programie geometrji pominąć działy E, G, H, natomiast dołączyć dział „Przemiana powierzchni figur płaskich, figury równe przez rozkład".

Oddział VI. W programie rachunków dział A otrzymuje tytuł „Liczby ogólne" i redakcję następującą:

„1. a) Liczby ogólne i wyrażenia algebraiczne, otrzymane przez uogólnienie znanych już uczniom i przez nich rozwiązywanych zagadnień.
b) Oznaczanie wartości liczbowej najprostszych wzorów.
c) Używanie nawiasów.
2. Powtórzenie zasadniczych własności działań przy użyciu liczb ogólnych.
3. Wyrazy podobne, redukcja. Dodawanie sumy i różnicy. Odejmowanie sumy i różnicy. Mnożenie sumy i różnicy przez liczbę. Wyniesienie wspólnego czynnika poza nawias.
4. Wartość liczbowa wzorów, dobranych w ten sposób, aby oznaczanie tej wartości stanowiło powtórzenie i zastosowanie poprzednich wartości".

W dziale B „Diagramy (wykresy)" usunąć punkty 2 i 3, zachowując jedynie „Pojęcie proporcjonalności", oraz dopisać: „Rozwiązywanie zagadnień na wielkości wprost i odwrotnie proporcjonalne".

Cały dział C (Liczby względne) — usunąć.

Program geometrji dla oddziału VI otrzymuje brzmienie następujące:

„A. Przemiana powierzchni figur płaskich; figury równe przez rozkład.
B. Siatka i model graniastosłupa prostego o wielokątnej podstawie.
C. Wielokąty foremne, kreślenie, symetrja. Graniastosłup prosty o podstawie foremnej.
D. Siatka i model prostego walca. Wyprostowanie okręgu koła. Pole koła. Powierzchnia i objętość prostego walca. Kula; wzory na powierzchnię i objętość kuli.
E. Siatka i model ostrosłupa o podstawie trójkątnej i wielokątnej. Ostrosłup o podstawie foremnej i równych krawędziach bocznych (model i siatka).
F. Siatka i model prostego stożka.
G. Pomiar pól, powierzchni i objętości z uwzględnieniem skali".

Oddział VII. W dziale B programu rachunków tytuł otrzymuje redakcję: „Najprostsze równania stopnia pierwszego z dwiema niewiado-

memi". W punkcie 1 tego działu zmienić „Ogólne metody" na „Jedna z metod", skreślić punkt 3.

Wprowadzić nowy dział:

„C. Powtórzenie pojęcia procentu. % od kapitału. Kasy oszczędności (wkłady)".

Usunąć działy: dawny C (Diagramy funkcji $x = y^2$) i D (Równania stopnia drugiego) programu rachunków.

W dziale E dopisać: „z naciskiem na działania na ułamkach zwyczajnych i dziesiętnych".

W programie „A" geometrji sformułować dział A w sposób następujący:

„1. Pojęcie o pomiarze na gruncie, zdejmowanie sytuacyjnego planu obejścia szkolnego. Czytanie planów, obliczanie powierzchni parcel według planu i skali.

2. Pojęcie o rzutach cechowanych i warstwicach. Sporządzanie profilów według mapy hypsometrycznej".

W programie geometrji „B" usunąć dział C „Przekroje brył" i t. d., natomiast na końcu działu E „Model techniczny (szafa, stół i t. p.) w trzech rzutach" — dopisać: „Użycie przekrojów dla podania szczegółów".

Usunąć końcowy dział F programu „B" geometrji.

Dołączyć do programu „B" dział C programu „A": „Obliczanie ciężaru przedmiotów" i t. d.

7. Roboty ręczne.

Oddział V. **Chłopcy**. Liczba wykonanych robót i stopień ich trudności, osiągany z końcem roku szkolnego, muszą być dostosowywane do zmniejszonej liczby godzin.

Dziewczęta. Obie godziny należy poświęcić na roboty kobiece według dotychczasowego programu.

Dodatek do działu I A.

Uwaga w sprawie uwzględnienia wskazanych zmian w szkołach powszechnych niżej zorganizowanych w r. 1930/31.

Przy stosowaniu w roku szkolnym 1930/31 programu dla szkoły siedmioklasowej zgodnie z zasadami, ustalonemi w tym zakresie, i w ustalonych granicach, w szkołach niżej zorganizowanych należy brać ten program w postaci, zmienionej według niniejszej instrukcji. Nie należy jednak stosować w szkołach dwuklasowych i jednoklasowych redukcji w programie geografji dla oddziału IV, wskazanej w punkcie I A 3.

Podobnież w programie rachunków dla oddziału IV szkoły jednoklasowej należy pozostawić punkty D 3 i D 4 w dawnej redakcji. Poza tem, ze względu na niezmienioną dotychczas liczbę godzin w szkołach trzy-, cztero-, pięcio- i sześcioklasowych nie obowiązuje jednak wskazane przesunięcie materjału z fizyki i chemji z oddziału VI do VII. W celu uniknięcia nieporozumień zaznacza się również, że w oddziele III szkół trzy- i czteroklasowych polecony dotychczas sposób redukcji materjału z nauki o przyrodzie [1]) należy zastąpić sposobem, wskazanym obecnie w ustępie pierwszym punktu I A 5 dla szkół siedmioklasowych, łącznie w miarę potrzeby z dalszemi skrótami, polegającemi na pomijaniu szczegółów mniej ważnych, oraz, że w oddziele IV tych szkół ustalić należy takie same redukcje, jak w szkole siedmioklasowej (p. I A 5, część dotycząca oddziału IV).

Oddziały III, IV i V szkoły dwuklasowej oraz III i IV szkoły jednoklasowej mają się uczyć nauki o przyrodzie, a oddział V szkoły dwuklasowej również rachunków z geometrją — według programów dotychczasowych dla tych szkół.

B. Gimnazjum niższe.

1. Język nowożytny obcy.

Klasa I. Materjał gramatyczny, przeznaczony według programu dotychczasowego dla klasy II, należy rozłożyć w taki sposób, aby opanować go łącznie z niewielkiem rozszerzeniem, związanem z rozwojem lektury, stopniowo w ciągu 2 lat w klasie I (przy 5 godzinach tygodniowo) i klasie II (przy 3 godzinach tygodniowo). W tych warunkach — w porównaniu z dawniejszym rozkładem pracy należy dochodzić do formułowania prawideł gramatycznych powolniej i na tle większej liczby przykładów i ćwiczeń, stosować większą ilość ćwiczeń w mówieniu, ograniczyć liczbę słów, zdobywanych na jednej lekcji, ale mocniej je utrwalać.

Klasa II. Należy doprowadzić do końca opracowanie materjału grama ycznego, przeznaczonego według programu dotychczasowego dla klasy II, z zastosowaniem takich samych uwag metodycznych, jak powyżej. Po zużytkowaniu materjału do lektury z podręcznika, używanego w klasie I, należy czerpać ten materjał z podręcznika dla klasy III, z uwzględnieniem odpowiedniego rozszerzania wiadomości gramatycznych.

---

[1]) Str. 78 i 79 wydania programu z r. 1928.

Klasa III. Należy dążyć do przejścia całego materjału gramatycznego, wskazanego w dotychczasowym programie klasy III, w razie jednak braku czasu można przenieść do klasy IV wiadomości, dotyczące trybu warunkowego i trybu łączącego.

2. Historja.

Klasa I. Należy przejść z odpowiedniemi pominięciami i skrótami w porównaniu z dawniejszym sposobem wypełniania ram programowych szereg obrazów dziejowych do Stefana Batorego (włącznie). Aby to uskutecznić przy zastosowaniu podanego przykładu rozwinięcia programu, należy usunąć z kursu klasy I punkty: 13, 26, 28, 33, z kursu klasy II punkty: 3, 4, 7, 8, 11, 13, 16, połączyć w jednę lekcję w kursie klasy punkty 2 i 3, tak samo 6 i 7, 34 i 35.

Klasa II. Należy przejść od Zygmunta III (włącznie) do końca kursu historji. Aby to umożliwić, należy przy zastosowaniu podanego przykładu rozwinięcia usunąć z kursu klasy II punkty: 22, 23, 32, 33, 35, 39, 44, z kursu klasy III punkty: 1, 4, 5, 10, 12, 17, 18, 21, 27, 28, 29, 30, 34, 35, 38, 39, 40, 41, 47, nadto połączyć w kursie klasy II punkty: 24 z 25 i 26, 28 z 29 i 30, 40 i 41, 45 z 46, w kursie klasy III: 19 z 20, 31 z 32, 36 z 37, 44 z 45, 48 z 49 i 50. Punkt, stanowiący połączenie pp.: 48, 49 i 50, zatytułować należy „Prawa i obowiązki obywatela - Polaka według ustawy Konstytucyjnej z dnia 17 marca 1921 roku“.

3. Geografja.

Klasa I. Należy ograniczyć wstępne zapoznanie się z planem i mapą (więc stosować mniejszą, niż przy dawnym wymiarze czasu, ilość ćwiczeń, omówień i t. d.), zwłaszcza w tych szkołach, w których znaczna większość dzieci, zaczynając naukę po przerobieniu tego działu w oddziałach III i IV szkoły powszechnej, może poprzestać na znacznie zwięźlejszem jego powtórzeniu i usystematyzowaniu.

To samo się stosuje do znajomości najelementarniejszych pojęć i terminów geograficznych. Opuścić dział 3 programu „Ogólny przegląd mapy politycznej Europy w celu zorjentowania uczniów w stosunku Polski do państw europejskich“.

Klasa II. Opuścić z działu 5-go programu: „Człowiek — życie gospodarcze i kulturalne“.

Zarówno w klasie I jak II, nie krępując się przykładem rozwinięcia, nie posiadającym charakteru obowiązkowego, nauczyciel winien pomijać mniej istotne szczegóły, aby mieć czas na pogłębienie rzeczy

najważniejszych, oraz organizować tak naukę, aby młodzież zdobywała możliwie najwięcej pojęć, wiadomości i metod pracy na wycieczkach i na tle własnych pomiarów i obserwacyj.

Klasa III. W zakresie geografji krajów pozaeuropejskich należy poprzestać tylko na charakterystyce całych części świata i osobnem rozważaniu — bez dążenia do jakiegokolwiek wyczerpania tematu — jedynie krain najwybitniejszych pod względem przyrodniczym lub kulturalnym. Z Europy należy omówić szczegółowiej tylko państwa, sąsiadujące z Polską, następnie Francję i Anglję, jako potęgi kolonjalne, Włochy zaś i Grecję ze względu na naukę historji w klasie IV — inne państwa mniej szczegółowo, ze zwróceniem uwagi tylko na rzeczy najcharakterystyczniejsze bądź pod względem przyrodniczym (lodowce — Szwajcarja, fiordy — Norwegja i t. p.), bądź pod względem kulturalnym.

Godziny, zaoszczędzone w ten sposób, należy przeznaczyć na ćwiczenia kartograficzne. Stosunek do szczegółów i sprawa organizacji nauki — jak wyżej.

4. Nauka o przyrodzie.

Medoda nauczania pozostaje bez zmiany, a więc w szczególności, mimo usunięcia osobnych godzin, przeznaczonych dawniej na wycieczki, należy uczyć nauki o przyrodzie żywej w dalszym ciągu nietylko w klasie i w pracowni, lecz, w miarę możności, w ogrodach szkolnych, ogrodach centralnych, a także na wycieczkach.

Klasa II. Należy przeznaczyć cały rok na naukę o przyrodzie żywej, a więc nie stosować w żadnym razie rozkładu pracy, przewidzianego w tak zwanym programie A. Z dawnego programu B należy pominąć: „Biologiczne odmiany pędu i liści“, „Urządzenia, ułatwiające krzyżowanie przy opylaniu (różnosłupkowość, przedprątność, rozdzielnopłciowość, dwupienność)“, „Wytworzenie pojęcia owocolistka i kwiatu — jako zmienionego pędu. Wprowadzenie w systematykę roślin kwiatowych“, a poza tem skrócić kurs odpowiednio do zmniejszonej liczby godzin zapomocą zmniejszenia liczby przykładów, obserwacyj i ćwiczeń. Podany przykład rozwinięcia (str. 31 — 44 wydania programu z r. 1927) nie może być stosowany w danych warunkach, gdyż zawiera zbyt wiele ćwiczeń i przykładów; można go uważać tylko za ilustrację właściwej metody.

Klasa III. Nie należy jeszcze rozpoczynać w roku szkolnym 1930/31 nauki higjeny. Należy tedy przeznaczyć wskazane 5 godzin tylko na

fizykę i chemję, przytem nauczyciel, nie odstępując od obowiązującego „rozkładu materjału“, opuści w rozwinięciu tego materjału niektóre szczegóły mniej ważne z dawniej uwzględnianych. Na ćwiczenia należy przeznaczyć przeciętnie 4 godziny tygodniowo, na lekcje w klasie — 1.

5. Rachunki z geometrją.

Klasa I. Program obowiązujący (str. 30 wydanie z r. 1927) nie ulega zmianie; zmiejszenie liczby godzin odbije się tylko, jak w poprzednim roku szkolnym, na szczegółach rozwinięcia i liczbie ćwiczeń.

6. Rysunek.

Klasa I. Uprawiać należy wszystkie działy pracy, wskazane w programie, ze względu jednak na rozporządzanie mniejszą, niż dawniej, liczbę godzin, nauczyciel winien pominąć ćwiczenia trudniejsze.

7. Roboty ręczne.

Klasa I. Zakres zasadniczy ćwiczeń — według programu dotychczasowego.

Klasa II. **Chłopcy.** Wobec zwiększenia liczby godzin należy wyczerpać program dotychczasowy oraz wprowadzić trudniejsze roboty introligatorskie w zakresie stosowanym dawniej przy wyborze tego działu w klasie III.

Dziewczęta. 2 godziny tygodniowo należy poświęcić na szycie według dotychczasowego programu klasy III, 2 — na roboty, wskazane w programie w klasie II.

Klasa III. **Chłopcy.** Jeżeli szkoła posiada warsztaciki stolarskie i odpowiedni komplet narzędzi, to na początku roku szkolnego przez kwartał należy stosować dotychczasowy program C (slöjd nożykowy i piłkowy), a następnie program A (początki robót z drzewa, prowadzonych sposobem stolarskim). Tę kombinację należy uważać za podstawową. Jeżeli brak warsztacików i kompletu narzędzi do robót stolarskich, to można prowadzić w rozszerzonym odpowiednio zakresie bądź introligatorstwo, bądź slöjd nożykowy i piłkowy.

Dziewczęta. 2 godziny tygodniowo należy przeznaczyć na szycie według dotychczasowego programu, 2 — na jeden z działów A, B lub C, przewidzianych w programie dla chłopców.

II. GIMNAZJUM WYŻSZE.

A. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

1. Język polski.

Klasa V. Pominąć informację o piśmiennictwie w Polsce od jego początków do wystąpienia Reja, skreślić z działu lektury podstawowej, ale uwzględnić w dziale lektury uzupełniającej „Odysseę", łącznie z tem ograniczyć stosownie do potrzeby wybór innych utworów, czytanych w charakterze lektury uzupełniającej.

Klasa VI. Wprowadzić krótką informację o piśmiennictwie w Polsce od jego początków do Reja włącznie, z rozbiorem kilku wybranych urywków. W dziale lektury podstawowej należy ograniczyć wybór psalmów w przekładzie Kochanowskiego, skreślić „Muzę", z „Trenów" wziąć tylko wybór (cztery — pięć), z utworów Krasickiego opracować jednę satyrę i kilka bajek, z twórczości Mickiewicza skreślić „Konrada Wallenroda" i „Farysa". Lekturę uzupełniającą odpowiednio ograniczyć.

Klasa VII. Dział lektury podstawowej zacząć od „Konrada Wallenroda" i „Farysa", nie uwzględniać w tym dziale „Ksiąg narodu", zachowując jednak wybór z „Ksiąg pielgrzymstwa", pominąć „Kordjana".

Klasa VIII. Z działu lektury podstawowej usunąć „Przedświt" i „Psalm dobrej woli", zamiast wyboru liryk Asnyka ze szczególnem uwzględnieniem cyklów „W Tatrach" i „Nad głębiami" wprowadzić do tegoż działu: **wybór utworów lirycznych Asnyka, Konopnickiej, Tetmajera, Wyspiańskiego, Kasprowicza.**

2. Historja.

Klasa IV. Należy zwięźlej, niż przy dawnym wymiarze czasu, ująć kulturę pierwotną, cywilizację starożytnego Egiptu, Babilonu i Asyrji, rolę Fenicji, Arjów Wschodu, cechy charakterystyczne cywilizacji starożytnego Wschodu, kulturę Grecji w okresie miceńskim i homerowym, wreszcie polityczne przewroty rzeczypospolitej rzymskiej. W tych warunkach podany przykład rozwinięcia można stosować tylko z wydatnemi skrótami.

Klasa V. Ująć zwięźlej prehistorję Polski, znacznie skrócić dział: „Rozbicie polityczne Polski w czasie walk cesarstwa z papiestwem", zwięźlej ująć schizmę zachodnią i udział Polski w ruchu soborowym.

Klasa VI. Należy ograniczyć się do rzeczy najistotniejszych, zwłaszcza w zakresie działów: „Ustalenie się stosunków religijnych w Europie i Polsce“, „Polska w czasie przewagi Francji na zachodzie a Turków na wschodzie“ i „Równowaga Europy w oparciu o militaryzm absolutnych monarchij a anarchja możnowładcza w Polsce“. „Wielkie odkrycia geograficzne“ omawiać należy przedewszystkiem przy nauce geografji.

Klasa VII. Przejść mniej szczegółowo działy: „Czasy Królestwa Polskiego Kongresowego i Wielkiej Emigracji“, „Walki narodów o samodzielność i jedność narodową“, „Okres zbrojnego pokoju“.

3. Geografja.

Klasa V. Obowiązuje w roku szkolnym 1930/31 redakcja programu dla klasy V wydziału **humanistycznego** (Program Gimnazjum Państwowego. Wydział Humanistyczny. Wydanie czwarte. Warszawa — 1928, str. 86—91).

Klasa VI. Należy przejść geografję lądów i mórz pozaeuropejskich według programu następującego:

A. **Część ogólna:**

1. Historyczny rzut oka na rozszerzanie się horyzontu geograficznego ludzkości w ciągu wieków. Pobudki idealne i materjalne odkryć i badań geograficznych.
2. Wielkość kuli ziemskiej i poszczególnych lądów i mórz. Przewodnie rysy rzeźby poziomej i pionowej lądów pozaeuropejskich; rozmieszczenie gleb, główne ośrodki górniczych bogactw przyrodzonych; hydrografja, klimat i biosfera w zasadniczym układzie.
3. Wpływ powyższych czynników na rozwój życia ludzkiego. Wpływ człowieka na kształtowanie się krajobrazu kulturalnego. Stopnie kultury życiowej. Jednostka i grupa społeczna. Nomadyzm, osadnictwo, granice ekumeny. Typy osadnicze. Gęstość zaludnienia.
4. Wpływ bogactw przyrodzonych na formy życiowe ludzkości. Przewodnie zagadnienia geografji gospodarczej i politycznej. Państwo. Problem kolonij z punktu widzenia gospodarczego i geopolitycznego.
5. Główne linje i węzły komunikacyjnej sieci świata — lądowej, wodnej i powietrznej. Przegląd mapy gospodarczo-politycznej świata.
6. Geografja ras. Przewodnie cechy geografji kultury obszarów pozaeuropejskich, religje, formy zwyczajowe i obyczajowe życia ludów,

stopień oświaty, ogólny rzut oka na rozwój kultury duchowej, odzwierciadlającej się w nauce, sztuce i stanie moralnym społeczeństw pozaeuropejskich.

B. **Część szczegółowa:**

1. **Ameryka:** Stany Zjednoczone, Meksyk, Brazylja, Argentyna. Rzut oka na inne republiki.

2. **Mocarstwo kolonjalne W. Brytanji.**

Rzut oka na całość i poszczególne obszary; mniejsze protektoraty i posiadłości angielskie i ich gospodarczo-polityczne znaczenie. Kanada. Australja.

Angielskie Dominjum Afryki.

Indje.

3. Chiny, Japonja. Azjatyckie obszary Z. S. R. R. Francuskie kolonje i protektoraty w Azji.

4. Kolonje włoskie i francuskie w Afryce.

Inne kolonje europejskie na terytorjum Afryki i Azji.

5. Rzut oka na pozostałe wolne państwa pozaeuropejskie.

6. Oceany — ich fizjografja; znaczenie morza dla ludzkości głównie jako podstawowego obszaru komunikacyj wodnych. Geografja Oceanu Wielkiego, Atlantyckiego i Indyjskiego.

Uwaga. Całość pracy wspólnej nauczyciela i młodzieży winna nosić cechy **ćwiczeń geograficznych**, opartych na dostępnym materjale kartograficznym i statystycznym, oraz odpowiedniej literaturze geograficznej. Chodzi o to, aby młodzież **przyswoiła sobie metodę interpretacji treści map fizjograficznych, gospodarczych czy politycznych, oraz materjałów statystycznych** i umiała na ich podstawie dochodzić do właściwych sądów bądź o genezie, bądź o związkach zależności między zjawiskami współczesnemi.

4. Nauka o Polsce współczesnej.

Klasa VIII. Przykłady rozwinięcia zarówno części I, jak części II programu należy uważać w danych warunkach za maksymalne i wybrać z nich rzeczy najbardziej istotne i ważne, z uwzględnieniem poziomu i przygotowania klasy.

Na każdą z tych części należy poświęcić połowę rozporządzalnego czasu, przyczem najkorzystniejsze będzie przeznaczenie na I (geografja Polski ze szczególnem uwzględnieniem stosunków gospodarczych) — wszystkich 3 godzin w pierwszem półroczu, na II (zagadnienia polityczno-obywatelskie) — wszystkich 3 godzin w drugiem półroczu.

5. Przyrodoznawstwo.

Klasa IV. Przy zastosowaniu podanego przykładu rozwinięcia można opracować z glonów tylko jednokomórkowe, inne zagadnienia, wskazane w drugim ustępie punktu 2 działu A, ująć w postaci jednej pogadanki.

Przy przeglądzie porównawczym roślin zielonych można opracować obszerniej tylko dwie z roślin, wskazanych w punkcie 2 działu B przykładu rozwinięcia, inne zaś rozpatrywać tylko dla porównania między sobą.

Na ćwiczenia przeznaczyć należy przeciętnie połowę czasu, t. j. 1 godzinę tygodniowo, przyczem jest pożądane stałe lub przygodne łączenie tych godzin po dwie w jedną całość.

Klasy V—VII. W klasie V na ćwiczenia przeznaczyć należy 1—2 godzin tygodniowo, zależnie od warunków, w klasie VI — przeciętnie 1 godzinę tygodniowo, w klasie VII również 1 godzinę tygodniowo. O ile najbliższa okolica nadaje się do tego, należy wprowadzić lekcję geologji jak najczęściej nie w klasie, lecz na odpowiednim terenie; pożądane jest również wyzyskiwanie lub specjalne urządzanie dla celów geologicznych wycieczek dalszych.

6. Fizyka z kosmografją.

Klasa IV. Na ćwiczenia przeznaczyć należy 2 godziny tygodniowo.

Klasa VI. (Drugie półrocze).

Ustęp programu:

„Ruch obrotowy ciała sztywnego. Prędkość i przyśpieszenie kątowe. Równania ruchu obrotowego jednostajnego i jednostajnie zmiennego. Prędkość kątowa, jako wektor. Ruchy precesyjne. Energja kinetyczna ciała obracającego się. Moment bezwładności. Moment siły a moment bezwładności“

należy zmienić na:

„Ruch obrotowy ciała sztywnego. Prędkość kątowa. Energja kinetyczna ciała poruszającego się. Moment bezwładności w związku z energją kinetyczną“.

„Wahadło proste i złożone. Wzór na okres wahań“

zmienić na:

„Wahadło proste i złożone. Wzór na okres wahadła prostego“.

„Parcie i ciśnienie. Mierzenie i wymiar ciśnienia. Mierzenie i wymiar odkształceń (objętości i postaci). Prawo Hooke'a. Spółczynnik sprężystości.

Spółczynnik ściśliwości gazów. Prawo Daltona. Dokładne posługiwanie się barometrem (redukcja do 0°) i manometrem. Baroskop; poprawka przy ważeniu (redukcja do próżni)"

zmienić na:

„Parcie i ciśnienie. Odkształcenia objętości i postaci. Prawo Hooke'a. Ściśliwość gazów. Prawo Daltona. Redukcja wskazań barometru i manometru do 0°. Baroskop".

„Zderzenie ciał (sprężystych i niesprężystych). Spółczynnik tarcia. Lepkość. Ogólne wiadomości o prądach i wirach. Prawo Torricelli'ego. Ogólne wiadomości o ruchu płynów w rurach (zastosowania)"

zmienić na:

„Spółczynnik tarcia. Lepkość. Opór środowiska. Zasada maszyn latających, cięższych od powietrza. Spadek ciśnienia przy przepływie płynów w rurach".

„Higrometrja"

zmienić na:

„Wilgotność bezwzględna i względna. Punkt rosy".

„Mieszaniny, emulsje; roztwory. Dyfuzja; osmoza. Krzepnięcie roztworów"

zmienić na:

„Wzmianka o mieszaninach, emulsjach, roztworach. Dyfuzja, osmoza. Krzepnięcie roztworów (bez uwzględnienia punktu eutektycznego)".

Na ćwiczenia przeznacza się 2 godziny tygodniowo.

Klasa VII.

„Ruch drgający prosty. Prędkość i przyśpieszenie w ruchu harmonicznym. Najprostsze przypadki dodawania ruchów harmonicznych"

zmienić na:

„Ruch drgający prosty. Wzór na wychylenie. Nakładanie się się fal (po drganiach poprzecznych i podłużnych)".

Skreślić:

„Mechanizm tworzenia się fal głosowych".

„Zasada Dopplera"

zmienić na:

„Zasada Dopplera (bez wzorów)".

„Kąt najmniejszego odchylenia w pryzmacie"

zmienić na:

„Doświadczalne stwierdzenie istnienia kąta najmniejszego odchylenia w pryzmacie".

Z nauki o polaryzacji należy pozostawić jedynie wiadomości wstępne, najelementarniejsze, poza tem opuścić „Wiadomości zasadnicze o metodach optycznych wyznaczania temperatury", zagadnienie rozkładu energji w widmie sprowadzić do krótkiej wzmianki.

Na ćwiczenia z fizyki przeznacza się 2 godziny tygodniowo.

Klasa VIII.

„Pole magnetyczne ziemskie: zboczenie i nachylenie. Pojęcie o mierzeniu składowej poziomej magnetyzmu ziemskiego“

zmienić na:

„Pole magnetyczne ziemskie. Elementy magnetyzmu ziemskiego. Mapy magnetyczne“.

„Maszyny elektrostatyczne“

zmienić na:

„Pokaz jednej z maszyn indukcyjnych“.

W ustępie piątym programu „Odkrycia Galvaniego i Volty“ i t. d. skreślić „Zjawisko polaryzacji. Ogniwa z depolaryzatorami“.

Skreślić:

„Watmery“.

„Ogniwa i baterje termoelektryczne; zastosowania“.

O prądzie trójfazowym zostawić należy tylko wzmiankę; opis dynamomaszyny o prądzie trójfazowym opuścić.

„Motory elektryczne“

zmienić na:

„Zasada działania motorów elektrycznych“.

„Cechowanie ampermetru przy pomocy woltametru; kulomb i amper (raz jeszcze)“

zmienić na:

„Określenie ampera na podstawie elektrolizy“.

Dalej można pominąć:

„Wiadomości wstępne o sposobach wyznaczania ładunku elektronu“.

„Wiadomości ogólne o elektryczności atmosferycznej“.

Co się tyczy ciał promieniotwórczych, uwzględnić należy jedynie wiadomości najbardziej zasadnicze.

Na ćwiczenia przeznacza się 2 godziny tygodniowo. Poza tem, zwłaszcza w klasie VIII, poświęcić należy część czasu na rozwiązywanie zadań.

7. Chemja.

Klasa V. „Wiadomości wstępne“ należy ująć jak najzwięźlej i pojęcia ogólne, wskazane w tym dziale programu, wprowadzać, rozwijać i pogłębiać w miarę możności stopniowo w toku dalszej nauki na tle materjału faktycznego, podanego w następnych działach.

W ustępie pierwszym działu „Niemetale“ skreślić:

„(kataliza). Odwracalność reakcji“.

W dziale „Chlorowce“ skreślić „Wiązania atomowe“,

zmienić

„Krótki zarys tlenowych związków chloru“

na „Chloran potasu i kwas chlorowy“.

„Określenie chemiczne i fizyko-chemiczne kwasów, zasad i soli“
zmienić na:
„Określenie chemiczne kwasów, zasad i soli“.

Skreślić:
„Pojęcie o teorji jonów“.

„Fabrykacja kwasu siarkowego“
zmienić na:
„Fabrykacja kwasu siarkowego sposobem kontaktowym“.
Skreślić w dalszym ciągu:
„Pojęcie o innych tlenowcach“.

Co do kwasu azotowego,
„Techniczne sposoby jego otrzymywania“
zmienić na:
„Sposób jego otrzymywania z powietrza (ogólne pojęcie). Saletry“.
Punkt

„Tlenki azotowe“
zmienić na:
„Tlenki azotowe (doświadczalnie tylko tlenek i dwutlenek azotu; o pozostałych wzmianka)“.

„Fosfor, fosforjak, chlorki fosforu, kwas fosforowy“
zmienić na:
„Fosfor, kwas fosforowy, wzmianka o nawozach fosforowych“.
Skreślić:
„Znaczenie fosforu w przyrodzie. Zastosowanie fosforu“.

„Soda, jej fabrykacja“
zmienić na „Soda, jej fabrykacja sposobem Solvay'a“.
Skreślić „Cyjan“.
Pominąć monograficzne omówienie arsenu, boru, baru i manganu.

Na ćwiczenia przeznacza się 2 godziny tygodniowo.

Klasa VI. (Pierwsze półrocze).
Pominąć węglowodory nienasycone.
Skreślić:
„Chlorowcopochodne węglowodorów“, „Podział alkoholi na trzy grupy: pierwszo, drugo, i trzeciorzędne“.

„Pojęcie o aldehydach i ketonach“
zmienić na:
„Pojęcie o aldehydach“.
Poprawić dalej wśród nazw kwasów „siarkowy“ na „stearowy“.

„Estry. Szybkość reakcji, reakcje odwracalne. Tłuszcze. Mydło. Węglowodany. Glukoza. Sacharoza. Cukrownictwo. Mączka“

zmienić na:

„Estry. Tłuszcze. Mydło. Pojęcie o technologji mydła i świec. Glukoza. Sacharoza. Skrobia i jej hydroliza“.

Skreślić:

„Sulfonowanie, nitrowanie i chlorowanie związków aromatycznych. Kwas benzoesowy“.

Na ćwiczenia przeznacza się 2 godziny tygodniowo.

8. Matematyka.

Klasa V. Usunąć z programu geometrji:

„Twierdzenie Desargues'a dla trójkątów o bokach odpowiednio równoległych.

4. Proporcjonalność odcinków (metodą geometryczną). Dowód istnienia odcinków niespółmiernych. Twierdzenie Talesa dla odcinków spółmiernych. Definicja odcin ów proporcjonalnych jako odcinków, wyznaczonych na ramionach kąta przez pęk prostych równoległych. Własności proporcji między odcinkami. Proporcjonalność odcinków, zawartych między płaszczyznami równoległemi“.

Dodać do działu 3: „Symetrja względem płaszczyzny“.

Klasa VI. Dział 2 programu algebry zmienić na:

„2. Rozwiązywanie analityczne układów dwu równań: 1-go i 2-go stopnia, oraz łatwych układów równań stopnia 2-go z dwiema niewiadomemi; przykłady najprostsze rozwiązania graficznego. Równanie dwukwadratowe. Łatwe równania niewymierne, ich rozwiązywanie, wykresy i dyskusja“.

Usunąć „Kres górny błędu, popełnianego w rachunku logarytmami“.

Działy 1 i 2 programu geometrji należy zastąpić tekstem następującym:

„1. Mierzenie. Wspólna miara odcinków, dowód istnienia odcinków niespółmiernych. Mierzenie odcinków i kątów, łączenie z powtórzeniem, uzupełnieniem i pogłębieniem **wiadomości o liczbach rzeczywistych**.

2. Proporcjonalność odcinków. Definicja miarowa proporcjonalności. Twierdzenia Talesa. Proporcjonalność odcinków, zawartych między płaszczyznami równoległemi. Własność dwusiecznej kąta wewnętrznego i zewnętrznego w trójkącie. Jednokładność figur płaskich. Rozwiązywanie zadań konstrukcyjnych metodą przekształcenia jednokładnego. Pojęcie o jednokładności figur trójwymiarowych. Podobieństwo trójkątów i wielokątów. Zastosowanie podobieństwa do trójkąta prostokąt-

nego; związki miarowe, dotyczące cięciw, siecznych i stycznych koła; twierdzenie Pitagorasa i jego uogólnienie. Zastosowania do wielokątów foremnych".

Klasa VIII.

Skreślić z działu 3 programu:

„zastosowanie indukcji do ustalenia twierdzenia o tożsamości wielomianów; dzielenie wielomianu przez wielomian (jednoznaczność dzielenia); podzielność wielomianu zmiennej x przez x + a".

9. Roboty ręczne.

Klasa V. **Chłopcy.** Roboty z drutu i blachy. Obróbka szkła, w szczególności łączenie szkła ze szkłem, z drzewem i metalem.

Dziewczęta. Szycie, haft, krój,

albo introligatorstwo,

albo roboty drzewne piłkowe i początki obrabiania drutu, blachy i szkła [1]).

Klasa VI. **Chłopcy.** Zaznajomienie z podstawowemi sposobami ślusarskiego obrabiania żelaza oraz z głównemi własnościami stali i żelaza, ze szczególnem zwróceniem uwagi na wyroby z tak zwanego płaskiego żelaza (walcówki) o przekroju (10 x 2) mm^2 i z zastosowaniem tokarek i wiertarek o popędzie nożnym lub elektrycznym.

Jeżeli miejscowe warunki nie pozwalają na tę technikę, można rozwijać w dalszym ciągu roboty, wskazane dla klasy V.

Dziewczęta. Szycie, haft, krój,

albo introligatorstwo,

albo w dalszym ciągu roboty drzewne, piłkowe i roboty z drutu, blachy i szkła, jeżeli ten dział był prowadzony w klasie V. Nie wyłącza się również robót drzewnych piłkowych i początków obrabiania drutu, blachy i szkła wówczas, gdy roboty te nie były prowadzone w klasie V.

B. Wydział humanistyczny.

1. Język polski.

Klasa VII. W dziale lektury podstawowej należy nie uwzględniać „Ksiąg narodu", zachowując jednak wybór z „Ksiąg pielgrzymstwa", pominąć „Kordjana", ustalając wybór z „Beniowskiego", w żadnym razie nie wykraczać poza pieśni I—V, skreślić z działu lektury podsta-

[1]) Jak na kursie II seminarjów nauczycielskich (Program Nauki w Państwowych Seminarjach Nauczycielskich — Warszawa 1926, str. 218 i 219).

wowej, ale uwzględnić w dziale lektury uzupełniającej „Śluby panieńskie"; wybór innych utworów, czytanych w charakterze lektury uzupełniającej, ograniczyć stosownie do potrzeby.

Klasa VIII. Z działu lektury podstawowej usunąć „Przedświt" i „Psalm dobrej woli" oraz dialog Platona, zamiast wyboru liryk Asnyka ze szczególnem uwzględnieniem cyklów „W Tatrach" i „Nad głębiami" wprowadzić do tegoż działu: **wybór utworów lirycznych Asnyka, Konopnickiej, Tetmajera, Wyspiańskiego, Kasprowicza.**

2. Język łaciński.

Klasa V. Przy lekturze wypisów pominąć Owidjusza.

Klasa VII. Pominąć urywki z Janickiego, Szymonowicza.

Klasa VIII. Pominąć urywki z Sarbiewskiego i Kochanowskiego.

Punkt 1 b) programu zmienić na:

„b) Wypisy, ułożone z dzieł filozoficznych Cycerona, lub urywki z Roczników Tacyta, zależnie od przygotowania klasy.

Przy czytaniu wyjątków z dzieł filozoficznych Cycerona — niezbędne wyjaśnienie z zakresu filozofji greckiej".

3. Historja.

Klasa VI. Rozwijanie obowiązującego programu, którego charakter ramowy nie pozwala na żadne skreślenia, należy dostosować do zmniejszonej liczby godzin zapomocą pominięcia mniej ważnych szczegółów, dawniej uwzględnianych.

4. Geografja.

Klasa VI. Należy przejść, tak samo jak w klasie VI wydziału matematyczno-przyrodniczego, geografję lądów i mórz pozaeuropejskich według programu, zamieszczonego powyżej w punkcie II A 3 niniejszej instrukcji.

5. Nauka o Polsce współczesnej.

Klasa VIII. Jak w wydziale matematyczno-przyrodniczym (II A 4).

6. Przyrodoznawstwo.

Klasa IV. Należy uwzględnić **mniejszą liczbę przykładów**, niż przy rozporządzaniu 3 godzinami tygodniowo, ale nie wprowadzać powierzchowności w ich opracowaniu. Dział C przykładu rozwinięcia programu winien zająć nie więcej niż 15 godzin.

Na ćwiczenia przeznaczyć należy przeciętnie 1 godzinę tygodniowo, przytem jest pożądane stałe lub przygodne łączenie tych godzin po dwie w jednę całość.

Klasa V. Na ćwiczenia należy przeznaczyć również przeciętnie 1 godzinę tygodniowo.

7. Fizyka z kosmografją i chemją.

Klasa VI. Punkt programu:

„Swobodne spadanie i rzuty ciał“

zmienić na:

Swobodne spadanie i rzut pionowy. Rzuty poziomy i ukośny (graficznie)“.

„Sposoby wyznaczania gęstości zapomocą piknometru“

zmienić na:

„Wyznaczanie gęstości ciał piknometrem“.

„Wahadło i jego zastosowania“

zmienić na:

„Wahadło proste i jego zastosowania“.

Skreślić „Ciepło właściwe gazów w stałej objętości i pod stałem ciśnieniem“.

Na ćwiczenia przeznaczyć należy 2 godziny tygodniowo.

Klasa VII. Chemja (w pierwszem półroczu).

„Wstęp“ należy ująć jak najzwięźlej i pojęcia ogólne, wskazane w tym dziale programu, wprowadzać, rozwijać i pogłębiać w miarę możności stopniowo w toku dalszej nauki na tle materjału faktycznego, podanego w następnych działach.

W ustępie pierwszym działu 2 („Niemetale“) skreślić „Kataliza“ ;

„Działanie metali na wodę i kwasy“

zmienić na:

„Działanie metali na kwasy“;

w ustępie trzecim skreślić: „Wpływ temperatury na szybkość reakcji“, w dalszym ciągu skreślić: „Wiązania atomowe“. „Pojęcie o teorji jonów“. „Znaczenie fosforu w przyrodzie. Zastosowanie fosforu“.

Fizyka (w drugiem półroczu).

Dodać na początku kursu:

„Krótkie wiadomości o ruchu drgającym“.

Skreślić w pierwszym ustępie punkt „Energja fali“.

„Wysokość; zjawisko Dopplera“
zmienić na:
„Wysokość; zjawisko Dopplera (bez wzorów)“.

„Uginanie się światła“
zmienić na:
„Wstępne wiadomości o uginaniu się światła“.

„Okulary, lupa, mikroskop, teleskop, przyrząd projekcyjny, aparat fotograficzny“
zmienić na:
„Okulary, lupa. Elementarne wiadomości o mikroskopie, teleskopie, przyrządzie projekcyjnym i aparacie fotograficznym“.

„Doświadczenie Younga i mierzenie długości fali“
zmienić na:
„Doświadczenie Younga. Długość fali świetlnej“.

„Fluorezcencja i fosforencja“
zmienić na:
„Krótkie wiadomości o fluorescencji i fosforencji“.

Na ćwiczenia przeznacza się 2 godziny tygodniowo.

Klasa VIII.

„Ciała paramagnetyczne i diamagnetyczne“
zmienić na:
„Wzmianka o ciałach paramagnetycznych i diamagnetycznych“.
Skreślić:
„Zmienność magnetycznego pola ziemskiego“.
„Ogniwo termoelektryczne i jego zastosowania“.
„Watmetry“.

Na ćwiczenia przeznacza się 2 godziny tygodniowo.

8. Matematyka.

Klasa V. Usunąć z programu geometrji:
„Twierdzenie Desargues'a dla trójkątów o bokach odpowiednio równoległych. “

4. Proporcjonalność odcinków (metodą geometryczną). Dowód istnienia odcinków niespółmiernych. Twierdzenie Talesa dla odcinków spółmiernych. Definicja odcinków proporcjonalnych jako odcinków, wyznaczonych na ramionach kąta przez pęk prostych równoległych. Własności proporcji między odcinkami. Proporcjonalność odcinków, zawartych między płaszczyznami równoległemi“.

Wprowadzić natomiast do programu algebry:

„6. Równania kwadratowe z jedną niewiadomą (układanie i rozwiązywanie). Wyróżnik równania kwadratowego. Związek między spółczynnikami a pierwiastkami równania kwadratowego“, oraz do działu 3 programu geometrji: „Symetrja względem płaszczyzny“.

Klasa VI. Początek redakcji działu i programu algebry:

„1. Równania kwadratowe z jedną niewiadomą (układanie i rozwiązywanie). Wyróżnik równania kwadratowego. Związek między spółczynnikami a pierwiastkami równania kwadratowego“

zmienić na:

„1. Trójmian kwadratowy i dyskusja równania kwadratowego“.

Działy 1 i 2 programu geometrji należy zastąpić tekstem następującym:

„1. Mierzenie. Wspólna miara odcinków, dowód istnienia od cinków niewspółmiernych. Mierzenie odcinków i kątów, łącznie z powtórzeniem, uzupełnieniem i pogłębieniem **wiadomości o liczbach rzeczywistych.**

2. Proporcjonalność odcinków. Definicja miarowa proporcjonalności. Twierdzenie Talesa. Proporcjonalność odcinków, zawartych między płaszczyznami równoległemi. Własność dwusiecznej kąta wewnętrznego i zewnętrznego w trójkącie. Jednokładność figur płaskich. Zastosowanie przekształcenia jednokładnego do zadań konstrukcyjnych. Podobieństwo trójkątów i wielokątów. Zastosowanie podobieństwa do trójkąta prostokątnego; związki miarowe, dotyczące cięciw, siecznych i stycznych koła; twierdzenie Pitagorasa i jego uogólnienie. Zastosowania do wielokątów foremnyc“.

Pominąć dział 3 programu geometrji (Funkcje trygonometryczne kąta ostrego).

W dziale 4 skreślić:

„Krótkie wiadomości o wielościanach foremnych bez konstrukcji dwudziestościanu i dwunastościanu“.

Klasa VII. Nie przechodzić działów:

„Funkcje sumy i różnicy dwóch kątów“, łącznie z zamianą sum i różnych funkcyj na iloczyny i odpowiedniemi równaniami trygonometrycznemi, oraz:

„Zastosowanie funkcyj trygonometrycznych do rozwiązywania trójkątów dowolnych (cztery przypadki zasadnicze).

Pojęcie o zastosowaniach do miernictwa“.

Klasa VIII. Należy przejść działy opuszczone w klasie VII w roku szkolnym 1929/30: „Funkcje sumy i różnicy dwu kątów“, łącznie z zamianą sum i różnic funkcyj na iloczyny i odpowiedniemi równaniami trygonometrycznemi, oraz:

„Zastosowanie funkcyj trygonometrycznych do rozwiązywania trójkątów dowolnych (cztery przypadki zasadnicze)“.

(„Pojęcie o zastosowaniach do miernictwa“ — opuścić).

W programie dotychczasowym klasy VIII:

Skreślić: „Funkcje trygonometryczne argumentu dowolnego“.

Skreślić ustępy, zaczynające się od słów:

„Powtórzenie wiadomości o układzie spółrzędnych prostokątnych“ i „Zadania, dotyczące przecinania się miejsc geometrycznych“.

Punkt programu:

„Indukcja matematyczna. Zastosowanie do wzoru dwumianowego Newtona dla wykładnika naturalnego“

zmienić na:

„Indukcja matematyczna na tle najprostszych przykładów“.

C. Wydział klasyczny (nowego typu).

1. Język polski.

Klasa IV. Wprowadzić do działu lektury podstawowej wybór z „Iljady“ i „Odyssei“.

Klasa VI. W dziale lektury podstawowej należy ograniczyć wybór psalmów w przekładzie Kochanowskiego, z „Trenów“ wziąć tylko wybór (cztery — pięć), usunąć z tego działu A. Morsztyna, W. Potockiego, J. P. Woronicza.

Klasa VII. W dziale lektury podstawowej nie uwzględniać „Ksiąg narodu“, zachowując jednak wybór z „Ksiąg pielgrzymstwa“, przenieść z lektury podstawowej do lektury uzupełniającej „Śluby panieńskie“ A. Fredry i wybraną tragedję Szekspira, przytem wydatnie ograniczyć liczbę innych utworów, przeznaczonych przez nauczyciela do czytania w charakterze lektury uzupełniającej.

Klas VIII. Z działu lektury podstawowej usunąć „Przedświt“ i „Psalm dobrej woli„; zamiast wyboru liryk Asnyka ze szczególnem uwzględnieniem cyklów „W Tatrach“ i „Nad głębiami“ wprowadzić do tegoż działu wybór utworów lirycznych Asnyka i Kasprowicza.

2. Filologja klasyczna.

Klasa V. Język łaciński. Z autorów, wymienionych w programie, pominąć Owidjusza. Wiadomości z dziedziny życia politycznego i pry-

watnego Greków i Rzymian, omawiane dawniej na lekcjach kultury klasycznej, należy uwzględnić na lekcjach języka łacińskiego, który otrzymał o 1 godzinę więcej. W miarę możności i potrzeby należy również czytać na tych lekcjach urywki z wybranych autorów w polskiem tłumaczeniu.

Klasa VI. Języki łaciński i grecki. Z programu języka łacińskiego skreślić lekturę uzupełniającą. Oprócz tego zmniejszyć zakres lektury łacińskiej podstawowej i lektury greckiej tak, aby starczyło czasu na przerobienie na lekcjach języka łacińskiego i greckiego punktów 1 i 3 dotychczasowego programu kultury klasycznej.

Klasa VII. Przy lekturze Platona i Cycerona należy uwzględnić potrzebne wiadomości z dziedziny filozofji greckiej. Inne wiadomości z kultury grecko - rzymskiej winny również być uwzględniane przy lekturze autorów. Nadto na lekcjach języka greckiego należy w miarę możności przygotować uczniów do lektury tragedji greckiej w oryginale w klasie VIII zapomocą czytania polskich przekładów wraz z niezbędnemi objaśnieniami, dotyczącemi teatru greckiego i budowy tragedji.

Klasa VIII. Język łaciński. W lekturze Horacego pominąć „Listy“. Obok niezbędnych wyiaśnień przy czytaniu autorów należy — za cenę zmniejszenia ilości czasu, poświęconego na lekturę Platona — zająć się zebraniem, zestawieniem i uzupełnieniem wiadomości z kultury klasycznej, nabytych w ciągu uprzednich lat nauki filologji klasycznej, ze zwróceniem uwagi na związek, zachodzący między życiem współczesnem a starożytnością klasyczną.

3. Geografja.

Klasa V. Należy przejść z odpowiedniemi skrótami geografję Polski oraz państw sąsiednich: Niemiec, Rosji, Czechosłowacji, Rumunji, Łotwy, Litwy.

Klasa VI. Należy przejść opuszczoną część kursu klasy V oraz kurs klasy VI, wskazany powyżej w punkcie II A 3 niniejszej instrukcji, ze skrótami, jakie się okażą niezbędne.

4. Nauka o Polsce współczesnej.

Klasa VIII. Jak w wydziale matematyczno-przyrodniczym (IIA4).

5. Przyrodoznawstwo.

Kla IV. W pierwszem półroczu należy przejść taki sam kurs, jak w klasie IV wydziału humanistycznego (a więc zastosować ten sam program, łącznie z uwagami, zamieszczonemi powyżej w ustępie pierwszym punktu II B 6 niniejszej instrukcji), w drugiem półroczu — kurs klasy V tegoż wydziału.

Na ćwiczenia praktyczne przeznaczyć należy przeciętnie połowę czasu, t. j. 2 godziny tygodniowo.

6. Fizyka z chemją.

Należy stosować w roku szkolnym 1930/31 następujący program skrócony:

Klasa VII. (3 godziny tygodniowo, z tych 2 przeznaczone na ćwiczenia).

Fizyka.

Mierzenie i jednostki. Mierzenie długości, objętości, czasu. Nonjusz, mensura, metronom.

Jednostki zasadnicze i pochodne.

Ruch postępowy jednostajny i zmienny. Prędkość i przyspieszenie. Zasady Newtona (druga zasada jedynie w zastosowaniu do sił stałych i ruchów prostolinjowych); siła; masa. Dodawanie i rozkładanie sił.

Zjawiska ciężkości. Ciężar i jego stosunek do masy. Waga. Swobodne spadanie ciał.

Gęstość. Wyznaczanie gęstości zapomocą piknometru.

Praca i sprawność. Energja (kinetyczna i potencjalna). Zasada zachowania energji. Machiny proste, jako ilustracja tej zasady.

Prawo Pascala i jego zastosowania. Ciśnienie w cieczy pod wpływem siły ciężkości. Prawo Archimedesa; pływanie ciał. Wyznaczanie gęstości zapomocą wagi hydrostatycznej i areometru.

Ciśnienie w gazach. Manometry. Ciśnienie atmosferyczne. Barometr rtęciowy. Aneroid. Prawo Boyle'a-Mariotte'a. Pompa pneumatyczna.

Temperatura — rozszerzalność ciał stałych i ciekłych. Termometry. Rozszerzalność gazów. Wzmianka o termometrze gazowym.

Pomiar ciepła metodą mieszania wody.

Zmiana stanu skupienia i zależność temperatury topnienia i wrzenia od natury cieczy i ciśnienia zewnętrznego.

Para nasycona. Różnica między gazem a parą. Wilgotność.

Ciepło jako energja. Maszyna parowa tłokowa, najważniejsze stadja jej rozwoju[1]).

Wiadomości elementarne z chemji.

(Ogółem 15—20 godz. w końcu roku szkolnego).

Skład powietrza. Tlen. Usunięcie tlenu z powietrza drogą utleniania żelaza (miedzi). Otrzymywanie tlenu z tlenku rtęci. Azot, jako składnik powietrza.

---

[1]) Nauka o cieple — jak w programie gimnazjum klasycznego dawnego typu z r. 1923 z drobnemi różnicami.

Woda jako związek. Jej skład chemiczny. Wodór; spalanie wodoru.

Pojęcie o związkach chemicznych i ciałach prostych, o reakcjach chemicznych.

Prawo zachowania masy. Prawo stałości składu. Prawo wielokrotności stosunków na przykładach CO, CO_2, H_2O, H_2O_2.

Cząsteczka ciał złożonych i prostych. Atomy. Pierwiastki.

Użycie symboli chemicznych.

Spalanie siarki. Dwutlenek siarki i kwas siarkowy. Kwas siarkowy. Saletra i kwas azotowy. Chlorek sodu, chlorowodór i kwas solny. O otrzymywaniu ługu (wodotlenku sodowego). Otrzymywanie z wapienia tlenku i wodotlenku wapniowego.

Pojęcie o kwasach, zasadach i solach. Reakcja zobojętnienia.

Węgiel. Dwutlenek węgla. Kwas węglowy i węglany. Węglowodory.

Żelazo. Rudy żelażne. Żelazo kowalne. Stal.

Klasa VIII. (3 godziny tygodniowo, z tych przeciętnie 1 przeznaczona na ćwiczenia).

Fizyka.

Tworzenie się fal w ośrodkach sprężystych. Fale podłużne i poprzeczne. Prędkość i długość fali. Odbijanie się fal. Interferencja fal (Fale stojące).

Warunki fizyczne tworzenia się głosu. Fale głosowe. Prędkość głosu. Odbijanie się głosu: echo.

Promieniowanie jako odrębny rodzaj energji. Promieniowanie ciemne i jasne. Przeźroczystość. Pochłanianie. Termometr jako uniwersalny przyrząd do badania promieniowania.

Prędkość światła. Prostolinjowe rozchodzenie się promieniowania.

Odbijanie się i rozpraszanie promieniowania. Tworzenie się obrazów w zwierciadłach płaskich i kulistych.

Zjawisko załamania. Całkowite wewnętrzne odbicie. Przechodzenie promieni przez płytę o ścianach równoległych i przez pryzmat. Zjawisko rozszczepienia.

Tworzenie się obrazów w soczewkach wypukłych. Okulary, lupa. Elementarne wiadomości o mikroskopie, teleskopie, przyrządzie projekcyjnym, aparacie fotograficznym.

Niewidzialne części widma. Różne typy widm. Zasada analizy widmowej.

Barwy ciał.

Magnesy. Bieguny. Prawo Coulomba.

Elektryzowanie ciał przez pocieranie. Przewodniki i izolatory. Indukcja elektrostatyczna.

Potencjał elektryczny. Kondensatory i ich pojemność. Rola dielektryku.

Prąd elektryczny. Pole magnetyczne prądu. Galwanoskop. Ciepło w obwodzie prądu. Opór elektryczny. Prawo Ohma. Ampermetr. Elektromagnes.

Indukcja prądów; prawo Lentza. Dynamomaszyna; motor elektryczny. Transformatory; cewka Ruhmkorffa.

Dzwonek elektryczny; telegraf; telefon; światło elektryczne.

Mierzenie energji elektrycznej.

Dysocjacja: jony. Zjawisko i prawa elektrolizy.

Ogniwa elektryczne. Akumulatory.

Wyładowanie elektryczne w gazach rozrzedzonych. Promienie katodowe i kanalikowe. Promienie Röntgena.

Wiadomości elementarne o ciałach promieniotwórczych.

Drgania i fale elektromagnetyczne. Wiadomości elementarne z radjofonji.

7. Matematyka.

Klasa VI. Opuścić dział 4 programu algebry, t. j. rozszerzenie pojęcia wykładnika i logarytmy.

Z działu 4 programu geometrji opuścić:

„Obliczanie pól powierzchni wielościanów. Objętość graniastosłupów“.

Klasa VII. Przejść dział 4 programu algebry dla klasy VI, opuszczony w tej klasie w r. szk. 1929/30, przytem w tekście tego działu po słowach: „Wykres funkcji wykładniczej i logarytmicznej“ należy dopisać „przy zasadzie $a>1$“.

Przejść również z programu geometrji: „Obliczanie pól powierzchni wielościanów. Objętość graniastosłupów“.

Opuścić następujące działy programu klasy VII:

„1. Indukcja matematyczna. Dwumian Newtona dla wykładnika naturalnego“.

3, t. j. kurs trygonometrji.

Klasa VIII. Przejść kurs trygonometrji, opuszczony w klasie VII-ej w r. szk. 1929/30.

Opracować pojęcie indukcji matematycznej na tle najprostszych przykładów.

147.

L. O. 1739/30. Kraków, dnia 24 czerwca 1930 r.

Do

Wydziałów, Oddziałów Kuratorjum, Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących, szkół zawodowych, seminarjów nauczycielskich, Rad Szkolnych Powiatowych oraz Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie nowego wzoru karty porady lekarskiej.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych oznajmiło rozporządzeniem z dnia 12 czerwca 1930 r. Nr. Z. O. 1993/30, iż na skutek porozumienia się z Najwyższą Izbą Kontroli wprowadza w życie z dniem 20 czerwca 1930 r. nowy wzór kart porad.

Sposób użytkowania oraz wypełniania kart porady ustaliło Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, jak następuje:

Karty porad będą wydawane urzędom w bloczkach po 50 sztuk.

Każda karta porady ma trzy odcinki, z których jeden będzie pozostawał w urzędzie, wydającym kartę porady, przy grzbiecie bloczka, dwa zaś pozostałe odcinki będą przez powyższy urząd wydawane zgłaszającemu się o pomoc lekarską.

Lekarz, udzielający pomocy, będzie zaznaczał na obu odcinkach rodzaj choroby, datę każdorazowej porady oraz w odnośnych rubrykach swoje uwagi, zatrzymując u siebie „odcinek dla lekarza“, a pozostawiając leczącemu się „odcinek dla pracownika“.

Po ukończeniu leczenia pracownik będzie obowiązany zwrócić swój odcinek temu urzędowi, który mu go wydał.

Urząd zaś będzie musiał wpisać w odcinku grzbietowym liczbę udzielonych porad, odnotowanych w zwróconym odcinku.

Grzbiety bloczków zużytych łącznie z odpowiedniemi „odcinkami dla pracowników“ właściwy Urząd winien zwrócić powiatowej władzy administracji ogólnej przy zapotrzebowaniu na nowe bloczki, urząd zaś powiatowy przekaże je wojewódzkiej władzy administracji ogólnej.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. T. Kupczyński* wr.

148.

L. O. 2009/30. Kraków, dnia 1 sierpnia 1930 r.

Do

Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich, szkół zawodowych, Rad Szkolnych Powiatowych oraz Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie przepisywania przez lekarzy umówionych lub urzędowych recept lekarzy prywatnych.

W myśl rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 1926 r. Dz. U. R. P. Nr. 95 poz. 555 o pomocy lekarskiej dla funkcjonarjuszów

państwowych do udzielania porady i wystawiania recept są uprawnieni jedynie lekarze umówieni, względnie urzędowi.

Krakowski Urząd Wojewódzki pismem z dnia 16 lipca 1930 r. L. Z. P. II. a. 55/30 zawiadomił Kuratorjum, że dosyć często zwracają się do wspomnianych lekarzy interesowani funkcjonarjusze z żądaniem przepisania lub potwierdzenia recept, wydanych przez lekarzy prywatnych celem otrzymania w aptekach lekarstw po cenie ulgowej.

Zwracam uwagę, że lekarze umówieni i urzędowi nie są umówieni do przepisywania cudzych recept i nie mają żadnego obowiązku wykonywania wspomnianych czynności i że w tym celu nie należy się do nich zwracać.

Wyjątek mogą stanowić jedynie według uznania lekarza wypadki nagłe, w których z konieczności zawezwany musiał być lekarz prywatny.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. T. Kupczyński* wr.

149.

L. O. 1995/30. Kraków, dnia 4 sierpnia 1930 r.

Do

Dyrekcyj państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich, szkół zawodowych w Okręgu w sprawie zgłaszania zachorowań na jaglicę.

Zgłoszenia zachorowań na jaglicę, do uskuteczniania których są w myśl art. 1 i 2 rozporządzenia o zwalczaniu jaglicy (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr. 36 poz. 333) zobowiązani lekarze, którzy chorobę tę stwierdzili, nie są przez wszystkich lekarzy dokonywane oraz rejestracja tych zgłoszeń we właściwych urzędach nie jest jeszcze należycie prowadzona.

Wobec takiego stanu rzeczy na podstawie rozporządzenia Ministerstwa WR. i OP. z dnia 18 lipca 1930 r. Nr. I. W. F. 4360/30, wydanego w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych, polecam Dyrekcjom przypomnieć lekarzom szkolnym, sprawującym nadzór higjeniczny nad szkołami wszystkich typów, obowiązek zgłaszania zachorowań na jaglicę wśród uczniów(enic) do lekarzy powiatowych lub miejskich (w miastach wydzielonych) za pośrednictwem urzędowych kart zgłoszenia (N. 23 niebieska), wolnych od opłaty pocztowej. Karty te winny być przez lekarzy powiatowych dostarczone darmo wszystkim lekarzom w celu umożliwienia im dopełnienia tego obowiązku.

W myśl artykułu 1 rozporządzenia o zwalczaniu jaglicy (Dz. U. R. P. N. 36 poz. 333 z 1928 r.) każdy przypadek zachorowania na jaglicę

niewątpliwą, czynną podlega zgłoszeniu w ciągu tygodnia od chwili stwierdzenia choroby przez lekarza.

Podejrzenie jaglicy oraz przypadki jaglicy zaleczonej, zgłoszeniu nie podlegają.

Jednocześnie zechcą Dyrekcje zażądać od lekarzy szkolnych, by w sprawozdaniach rocznych w 2-giej części, obejmującej zasłabnięcia na ważniejsze choroby zakaźne i pasożytnicze, w rubryce „jaglica i inne nieżyty złośliwe spojówki oka“ obok liczby zasłabnięć na te choroby podawali w nawiasach liczbę przypadków jaglicy, o których była mowa wyżej, a w uwagach ogólnych na odwrotnej stronie te przypadki omawiali szczegółowo.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. T. Kupczyński* wr.

150.

L. O. 1766/30. Kraków, dnia 28 czerwca 1930 r.

Do

Wydziałów, Oddziałów Kuratorjum, Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących, szkół zawodowych, seminarjów nauczycielskich, Rad Szkolnych Powiatowych oraz Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie przekazywania objektów, stanowiących własność Skarbu Państwa.

Nawiązując do zarządzenia z dnia 4 grudnia 1924 r. L. 2157 prez., ogłoszonego w Dzienniku Urzędowym Kuratorjum Nr. 7 z r. 1924, zawiadamiam na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 17 czerwca 1930 r. Nr. I. R. 6411/30 celem ujednostajnienia i uproszczenia trybu postępowania, stosowanego dotychczas niejednolicie w wypadkach przekazywania objektów skarbowych poszczególnym władzom względnie przedsiębiorstwom (monopolom) państwowym, jak również celem zlikwidowania tych nieporozumień i sporów, jakie mają miejsce między władzami państwowemi na tle kwestji odpłaty za korzystanie z przekazanych objektów skarbowych, że Ministerstwo Skarbu, uchylając poprzednie okólniki z dnia 13 czerwca 1924 r. L. 1969/DB/1 i z dnia 13 listopada 1924 r. L. 2933/DB/1 w sprawie zawierania umów cywilno - prawnych między władzami państwowemi, oznajmiło rozporządzeniem z dnia 17 maja 1930 r. L. I. D. III. 1250/1/30, co następuje:

„Zgodnie z prawodawstwem polskiem, stojącem na gruncie jednolitości i niepodzielności Skarbu Państwa, oraz jego mienia, nie mogą być zawierane umowy w tych wypadkach, gdy objekty skarbowe, znaj-

dujące się w zarządzie władz, urzędów względnie przedsiębiorstw (monopolów) państwowych, są odstępowane innym władzom, urzędom względnie przedsiębiorstwom (monopolom) państwowym.

Umowy bowiem, zawierane w powyższych wypadkach, dochodziłyby do skutku między przedstawicielami tego samego podmiotu prawnego, jakim jest Skarb Państwa, i wobec tego nie pociągałyby za sobą żadnych skutków prawnych.

Przekazywanie objektów skarbowych w wypadkach wyżej wymienionych winno natomiast znaleźć wyraz w odpowiednim protokóle, sporządzonym przy współudziale przedstawicieli zainteresowanych władz, urzędów względnie przedsiębiorstw (monopolów) państwowych.

Również protokólarnie należy uregulować wszelkie kwestje, związane z faktem przekazania objektów skarbowych, a więc naprzykład sprecyzować zasady, sposób i zakres użytkowania odstąpionych objektów, oznaczyć, kto będzie wykonywać zarząd danego objektu, określić ewentualnie inne czynności administracyjne, połączone z faktem użytkowania i oznaczyć, kto będzie spełniać te czynności, określić, kto i jakie ciężary (koszty remontu, naprawy, podatki i t. d.) będzie regulować.

Co się tyczy kwestji odpłaty za przekazane objekty, to, o ile chodzi o objekty skarbowe nieruchome, należy je przekazywać bezpłatnie, t. j. bez wyznaczania jakichkolwiek opłat za korzystanie z odstąpionych objektów nieruchomych.

Powyższą zasadę nieodpłatności należy stosować bez względu na to, czy objekt skarbowy, znajdujący się w zarządzie władzy, urzędu, przedsiębiorstwa (monopolu) państwowego, zostaje oddany władzy państwowej, urzędowi względnie przedsiębiorstwu (monopolowi) państwowemu, jak również bez względu na to, czy chodzi o czasowe lub trwałe korzystanie z odstąpionego objektu lub z jego części.

Nie dotyczy to tylko państwowych przedsiębiorstw skomercjalizowanych, wydzielonych z administracji państwowej na zasadzie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 25 poz. 195), o ile takiemu przedsiębiorstwu na mocy protokółu zdawczo — odbiorczego zostanie oddany w imieniu Skarbu Państwa odpowiedni majątek.

Natomiast w wypadkach przekazywania objektów skarbowych ruchomych należy stosować z reguły zasadę odpłatności.

Podając powyższe do wiadomości i wydania zarządzeń, Ministerstwo Skarbu prosi o zaniechanie żądania opłat od tych władz, urzędów, przedsiębiorstw (monopolów) państwowych, które korzystają już z objektów skarbowych nieruchomych, dotychczas im przekazanych."

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. T. Kupczyński* wr.

151.

L. O. 1904/30. Kraków, dnia 10 lipca 1930 r.

Do

Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich, szkół zawodowych, Rad Szkolnych Powiatowych oraz Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie podawania daty wystawienia w pokwitowaniach kasowych.

Na podstawie rozporządzenia Ministerstwa WR. i OP. z dnia 1 lipca 1930 r. Nr. I. R. 7260/30 zawiadamiam, że Ministerstwo Skarbu w okólniku z dnia 16 czerwca 1930 r. L. D. VII. 1080/2/30 zwróciło uwagę, by władze i urzędy podawały dokładnie datę w pokwitowaniach kasowych i rachunkowych (asygnacjach, zleceniach wypłaty, czekach i t. p.). W dacie wystawienia miesiąc winien być oznaczony pełną nazwą a nie cyfrą arabską lub rzymską.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. T. Kupczyński* wr.

152.

L. O. 2041/30. Kraków, dnia 1 sierpnia 1930 r.

Do

Dyrekcyj państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich, szkół zawodowych, Rad Szkolnych Powiatowych oraz Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie zakupna aparatów i innych urządzeń telefonicznych.

Ministerstwo Poczt i Telegrafów zmierza do całkowitego znormalizowania urządzeń i sprzętu teletechnicznego i do zorganizowania wyrobu jego w kraju.

Dla normalizacji sprzętu przy Ministerstwie istnieje Rada Teletechniczna, która już znormalizowała aparaty telefoniczne jak dla baterji lokalnej, tak i dla baterji centralnej. Te ostatnie nadają się do central ręcznych i do central automatycznych. Ministerstwo wydało zarządzenie, że do Central Zarządu Poczt i Telegrafów mogą być przyłączane tylko aparaty znormalizowane jak bezpośrednio tak i przez centralki abonentów czysto prywatne, czy też instytucyj państwowych.

Jednak przy sprzedaży centralek telefonicznych szczególnie automatycznych przez firmy prywatne, które z pewnością wiedzą o tem, że aparaty automatyczne są znormalizowane, firmy te wmawiają w swych klijentów, że ich instalacje mogą dobrze współpracować jedynie z ich

aparatami telefonicznemi. Dotyczy to przeważnie central nieprzyłączanych początkowo do państwowej sieci telefonicznej.

Wobec powyższego Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, opierając się na piśmie Ministerstwa Poczt i Telegrafów z dnia 4 lipca r. b. N. 151/R. A., poleciło rozporządzeniem z dnia 24 lipca 1930 r. Nr. I. Prez. 4689/30, by przy zakupach aparatów i innych urządzeń telefonicznych były stosowane przyrządy i aparaty znormalizowane i możliwie wyprodukowane w kraju.

Zaznacza się przy tem, że na większą skalę produkcje sprzętu i urządzeń telefonicznych wykonuje Państwowa Wytwórnia Aparatów Telegraficznych i Telefonicznych, której wyroby należy uwzględniać przy zamówieniach urządzeń telefonicznych.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. T. Kupczyński* wr.

153.

L. O. 2054/30. Kraków, dnia 4 sierpnia 1930 r.

Do

Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i szkół zawodowych w Okręgu w sprawie V-go Zjazdu fizyków polskich w Poznaniu.

Zawiadamiam na podstawie rozporządzenia Ministerstwa WR. i OP. z dnia 29 lipca 1930 r. Nr. II. 16.811/30, że w dniach 25—27 września 1930 r. odbędzie się w Poznaniu V-ty Zjazd fizyków polskich.

W związku z tem zechcą Dyrekcje udzielić urlopów od 24-go do 28-go września br. włącznie tym z pośród nauczycieli fizyków, którzyby pragnęli wziąć udział w zjeździe.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. T. Kupczyński* wr.

154.

L. O. 2080/30. Kraków, dnia 8 sierpnia 1930 r.

Do

Dyrekcyj państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich, szkół zawodowych, Rad Szkolnych Powiatowych oraz Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie opieki nad ociemniałymi inwalidami wojennymi.

W związku z roztoczeniem specjalnej opieki nad ociemniałymi żołnierzami Rzeczypospolitej Polskiej, zjednoczonymi w Związku Sto-

warzyszeń dla Ociemniałych Żołnierzy, dla którego to Stowarzyszenia Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pismem z dnia 24 maja 1930 r. Nr. A. T. 2502/5 zatwierdziło wzór oznaki z napisem „Ociemniały inwalida wojenny“, polecam podległym mi urzędom i szkołom na podstawie rozporządzenia Ministerstwa WR. i OP. z dnia 29 lipca 1930 r. Nr. I. Prez. 5209/30, wydanego na skutek okólnika Pana Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 lipca 1930 r. Nr. 12513, aby ociemniałych inwalidów wojennych, posiadających wspomnianą oznakę, którzy zgłaszać się będą do urzędów i szkół, otaczano jak najprzychylniejszą opieką przez okazywanie im w każdym wypadku jak najdalej idącej pomocy.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. T. Kupczyński* wr.

155.

L. O. 2002/30. Kraków, dnia 9 sierpnia 1930 r.

Do

Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich, Rad Szkolnych Powiatowych oraz Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie zasad umarzania niektórych wierzytelności Skarbu Państwa.

W związku z zarządzeniem, ogłoszonem w Dz. Urz. Kuratorjum Nr. 1 poz. 16 z roku 1928 r., zawiadamiam na podstawie rozporządzenia Ministerstwa WR. i OP. z dnia 12 lipca 1930 r. Nr. I. Prez. 4780/30 (okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 4 lipca 1930 r. D. III. 205/1/30), że na zasadzie uchwały Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 1930 r., upoważniającej Ministra Skarbu do unormowania w porozumieniu z Prezesem Najwyższej Izby Kontroli sprawy umarzania wierzytelności Skarbu Państwa, wynikających z przepisów o uposażeniu oraz zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych i wojska, sędziów i prokuratorów oraz ich rodzin (zwrot zaliczek na uposażenie, nadpłaconych uposażeń względnie zaopatrzeń, diet i kosztów podróży i t. p.), jak również analogicznych wierzytelności do innych osób, pobierających na zasadzie ustawy lub umowy uposażenie lub zaopatrzenie ze Skarbu Państwa (inwalidzi wojenni, funkcjonarjusze kontraktowi i t. p.) na zasadach ustalonych we wspomnianej uchwale Rady Ministrów, Ministerstwo Skarbu zarządziło w porozumieniu z Najwyższą Izbą Kontroli, co następuje:

I. Wymienione wierzytelności mogą być umarzane tylko w następujących wypadkach:

a) jeżeli kroki sądowe, wdrożone za pośrednictwem Prokuratorji Generalnej celem ściągnięcia odnośnej wierzytelności, nie doprowadziły

do ściągnięcia wierzytelności lub, jeżeli wedle zdania Prokuratorji Generalnej wdrażanie tych kroków wobec braku majątku po stronie dłużnika byłoby bezcelowe. Przed umorzeniem wierzytelności, przekraczających kwotę 100 (stu) zł, winna jednak władza, upoważniona do umarzania, utrzymywać sprawę w ewidencji przez okres trzech lat, przeprowadzać kilkakrotnie w odpowiednich odstępach czasu zbadanie stanu majątkowego dłużnika i w miarę poprawy tego stanu zarządzić ściągnięcie wierzytelności;

b) jeżeli przy wierzytelnościach, nieprzekraczających kwoty 200 (dwustu) zł, można na podstawie aktów konkretnej sprawy, uzupełnionych ewentualnie dalszemi dochodzeniami, dojść do wniosku, że wartość odnośnej wierzytelności Skarbu Państwa jest mniejsza od przypuszczalnych kosztów jej dochodzenia lub nie pozostaje w racjonalnym stosunku do nakładu czasu i pracy, potrzebnego na ściągnięcie pretensji;

c) jeżeli sąd właściwy zaniechał przeprowadzenia pertraktacji spadkowej z powodu braku majątku po zmarłym dłużniku;

d) jeżeli w wyniku dochodzeń administracyjnych (policyjnych) ustalono, iż zmarły nie pozostawił żadnego majątku.

II. Do umarzania wierzytelności, przekraczających kwotę 500 zł (pięćset), właściwą jest władza naczelna w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu, do umarzania zaś innych wierzytelności władza asygnująca uposażenie w porozumieniu z Izbą Skarbową, w której okręgu znajduje się siedziba urzędowa władzy asygnującej uposażenie.

III. Umorzenie wierzytelności, za którą obok dłużnika głównego odpowiadają wobec Skarbu Państwa z jakiegokolwiek tytułu inne osoby, może nastąpić tylko, o ile zachodzą co do wszystkich dłużników warunki umorzenia.

IV. Kwoty, umorzone na zasadzie niniejszego zarządzenia, obciążają ostatecznie te paragrafy i pozycje budżetu, z których zostały asygnowane, o ile zaś chodzi o zaliczki na uposażenie, to kwoty umorzonych zaliczek zmniejszają odnośny fundusz zaliczkowy, utworzony okólnikiem Ministerstwa Skarbu z dnia 7 grudnia 1927 r. L. D. VII. 1886/2. W razie umarzania rat zaliczek na uposażenie, wypłaconych w swoim czasie z funduszu utworzonego z sum obrotowych, należy je wyrównać w ten sposób, iż władza, asygnująca uposażenie służbowe, winna wystawić asygnację na przelew odnośnej kwoty z kredytów osobowych swego budżetu na sumy obrotowe Ministerstwa Skarbu.

V. Zarządzenie niniejsze uchyla okólniki Ministerstwa Skarbu z dnia 21 listopada 1923 r. L. D. 1220 D. B. 8, z dnia 4 lutego 1925 r. L. 4376 D. B. 1, z dnia 2 kwietnia 1925 r. L. 55 D. B. 1 i z dnia 24

listopada 1927 r. L. D. III. 2665/1, oraz ustęp drugi punkt 9 okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 7 grudnia 1927 r. L. D. VII. 1886/2.

VI. W wierszu czwartym punktu 12 wymienionego okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 7 grudnia 1927 r. dodaje się po słowach „z końcem okresu budżetowego" słowa „i suma umorzonych zaliczek.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. T. Kupczyński* wr.

156.

L. O. 2197/30. Kraków, dnia 25 sierpnia 1930 r.

Do

Dyrekcyj państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, szkół zawodowych, seminarjów nauczycielskich, Rad Szkolnych Powiatowych oraz Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie obchodów 25-lecia walki o szkołę polską.

Nawiązując do zarządzenia z dnia 17 kwietnia 1930 r. L. O. 1073/90, ogłoszonego w Dzienniku Urzędowym Kuratorjum Nr. 4 z 1930 r. oraz z dnia 17 czerwca 1930 r. L. O. 1612/30, Kuratorjum przypomina treść tych zarządzeń i przesyła broszurki pt. „Wskazówki i materjały dla urządzających obchody ku czci 25-lecia walki o szkołę polską" w cenie 1 zł, którą należy przesłać Komitetowi.

Równocześnie Kuratorjum ponownie poleca zwrócić listy składkowe bezwarunkowo do dnia 15 września b. r. Komitetowi, który zauważył, że zamiast dzieci, ofiary składa po większej części tylko personel nauczycielski. Wprawdzie Komitet wychodzi finansowo na tem nawet łepiej, jednak obok celu finansowego należy dbać i o cel moralny, a mianowicie o propagowanie wśród najmłodszych zaspakajania potrzeb szkolnictwa polskiego poza granicami państwa. Dlatego do składek należy zachęcić przedewszystkiem młodzież szkolną.

Obchody należy urządzić w czasie od 15 do 22 września br.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. T. Kupczyński* wr.

157.

L. I. KN. 3598/30. Kraków, dnia 25 czerwca 1930 r.

Do

Rad Szkolnych Powiatowych oraz Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie egzaminu praktycznego dla nauczycieli szkół powszechnych.

Ministerstwo rozporządzeniem z dnia 13 czerwca 1930 r. L. II. 13256/30 wyjaśniło, że obowiązujące przepisy, w szczególności art. 8

rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. (Dz. Ust. Rzp. P. Nr. 28, poz. 258) i § 4 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 23 listopada 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 881), nie przewidują ewentualności dopuszczenia nawet w drodze wyjątku nauczyciela prywatnej szkoły powszechnej do egzaminu praktycznego, stanowiącego kwalifikację zawodową do ustalenia w publicznych szkołach powszechnych.

Pojęcie stabilizacji nauczyciela, zarówno w rozumieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258), jak i ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 47 z r. 1928, poz. 462) może dotyczyć tylko nauczycieli państwowych (publicznych) szkół.

Z tego powodu nauczyciel prywatnej szkoły powszechnej nie może zgłaszać się do egzaminu praktycznego, a ewentualny przepis w statucie tej szkoły, wymagający takiego egzaminu, winien być odpowiednio skorygowany.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. T. Kupczyński* wr.

158.

L. II. 6147/30. Kraków, dnia 1 sierpnia 1930 r.

Do

Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych w Okręgu w sprawie tytułu „profesora“ dla dyrektorów szkół.

Na skutek zapytań kilku dyrektorów gimnazjów Ministerstwo WR. i OP. wyjaśniło rozporządzeniem z dnia 2 czerwca 1930 r. Nr. II. 9977/30, że dyrektorom państwowych szkół, którzy odpowiadają wymaganiom ostatniego ustępu art. 8 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47 poz. 462), przysługuje tytuł „profesora“ z uwagi na postanowienia ust. 3 art. 1 powołanej ustawy.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. T. Kupczyński* wr.

159.

L. III. 4427/30. Kraków, dnia 15 lipca 1930 r.

Do

Komisyj Egzaminacyjnych dla eksternów przy szkołach dokształcających zawodowych w Okręgu w sprawie uproszczonych egzaminów dla eksternów.

W związku z zarządzeniem Ministra WR. i OP. z dnia 4 lutego 1930 r. Nr. III. 1314/30, dotyczącem uproszczonych egzaminów dla eks-

ternów, podaję następujące wyjaśnienia celem ujednostajnienia sposobu ich przeprowadzania.

1. W myśl § 9 powyższego zarządzenia egzamin powinien obejmować 2 grupy przedmiotów: grupę A — przedmioty ogólnokształcące i pomocnicze i grupę B — przedmioty zawodowe. Egzamim winien odbywać się częściowo piśmiennie, częściowo ustnie.

2. W myśl § 10 powyższego zarządzenia wiadomości, wykazane przez egzaminowanego z przedmiotów grupy A i grupy B, Komisja ocenia dla każdej grupy osobno jako dostateczne i niedostateczne. W wypadkach, przewidzianych w tymże § 10, egzamin może odbywać się z jednej z tych grup przedmiotów.

3. Egzamin piśmienny odbywa się:

a) z korespondencji rzemieślniczo-handlowej,

b) z kalkulacji,

c) z rysunku zawodowego dla zawodów, wymagających znajomości rysunku zawodowego,

d) dla zawodu kupieckiego z rachunkowości (z buchalterji).

4. Na egzaminy piśmienne wyznacza się najwyżej:

a) jednę godzinę na egzamin z korespondencji,

b) jednę godzinę na egzamin z kalkulacji,

c) jednę godzinę na egzamin z rysunku zawodowego.

5. W zakres egzaminu ustnego mogą wchodzić: wyjaśniające szkice rysunkowe, odpowiednie obliczenia i t. p., wykonywane przez egzaminowanych na tablicy lub na papierze. Czas trwania przepytywania poszczególnych kandydatów zależy od uznania komisji, nie powinien jednak trwać dłużej niż $1^1/_2$ godziny, przyczem kandydata nie należy pytać bez przerwy dłużej niż 30 minut.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. T. Kupczyński* wr.

160.

Uzupełnienie składu Komisji kwalifikacyjnej dla nauczycieli szkół powszechnych.

Kurator Okręgu Szkolnego powołał na członka Komisji kwalifikacyjnej dla nauczycieli szkół powszechnych (względnie nauczycieli oddziałów lub szkół pomocniczych przy szkołach powszechnych i dla wychowawczyń ochronek) rejonu wizytacyjnego, obejmującego powiaty: Będzin, Biała, Bochnia, Chrzanów, Częstochowa, Kraków miasto, Oświęcim, Zawiercie i Żywiec, w miejsce p. Marjana Winiarskiego, inspektora szkolnego w Sosnowcu, zamianowanego okręgowym wizytatorem szkół w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poleskiego — p. Tomasza Kucharczyka, inspektora szkolnego w Zawierciu.

161.
Organizacja szkół.

P. Minister WR. i OP. rozporządzeniem z dnia 15 lipca 1930 r. Nr. II. 16074/30 nadał gimnazjum męskiemu Związku Zawodowego Nauczycielstwa Polskich Szkół Średnich w Częstochowie niepełne prawa gimnazjów państwowych, przewidziane w § 3 rozporządzenia z dnia 1 maja 1929 r. Nr. II. 2875/29 (Dz. U. Min. WR. i OP. Nr. 6 poz. 75), począwszy od roku szkolnego 1930/31.

162.
RUCH SŁUŻBOWY.
Kuratorjum.

P. Minister WR. i OP. zamianował z dniem 1 lipca 1930 r. pp.: Dr. Emila Podkówkę, naczelnika Wydziału w VI stopniu służbowym, naczelnikiem Wydziału w V stopniu służbowym; Inż. Władysława Witkowskiego, kontraktowego wizytatora szkół, okręgowym wizytatorem szkół w V stopniu służbowym; Stanisława Przebińskiego, referendarza VII stopnia służbowego, radcą w VI stopniu służbowym; Marję Chrapińską i Jadwigę Korczyńską, asesorów VIII stopnia służbowego, asesorami w VII stopniu służbowym.

Kurator Okręgu Szkolnego Krakowskiego zamianował z dniem 1 lipca 1930 r. pp.: Helenę Pietrzycką, urzędniczkę XII st. sł., Cecylję Ziębiankę, praktykantkę administracyjną III kategorji, kancelistami XI stopnia służbowego; Michalinę Kamińską, prowizoryczną kancelistkę XII st. sł., prowizoryczną kancelistką XI st. sł.; dopuścił z dniem 1 lipca 1930 r. p. Stefana Piórkowskiego, pracownika kontraktowego, do przygotowawczej służby administracyjnej III kategorji w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Krakowskiego.

Inspektoraty szkolne.

Kurator O. S. zamianował z dniem 1 lipca 1930 r. pp.: Władysława Podstawskiego, sekretarza X st. służb. w Inspektoracie szkolnym w Częstochowie, sekretarzem w IX stopniu służbowym; Jana Augustyna, kancelistę XI st. służb. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Tarnowie, adjunktem kancelaryjnym w X stopniu służbowym; Stefanję Piazzównę, kancelistę XI st. służb. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Grybowie, adjunktem kancelaryjnym w X stopniu służbowym.

Szkolnictwo średnie ogólnokształcące.

Mianowani z dniem 1 września 1930 r. nauczycielami pp.: Jan Alscher w gimn. państw. im. Kr. Kaz. Wielkiego w Olkuszu; Ryszard Boszko w gimn. państw. im. Kr. Kaz. Wielkiego w Olkuszu; Marja Hukiewiczowa w gimn. państw. im. Dr. T. Chałubińskiego w Radomiu; Dr. Jan Kammer w gimn. państw. im. M. Wadowity w Wadowicach; Anna Krawczykowa w gimn. państw. V. im. J. Kochanowskiego w Krakowie; Jadwiga Lisowska w gimn. państw. VII. im. A. Mickiewicza w Krakowie; Andrzej Majewski w gimn. państw. im. B. Prusa w Sosnowcu; Józef Marcinkowski w gimn. państw. im. Kr. Wł. Jagiełły w Dębicy; Dr. Karol Marcinkowski w gimn. państw. VI. im. T. Kościuszki w Krakowie; Aleksander Pazurkiewicz w gimn. państw. im. M. Kromera w Gorlicach; Stanisław Polak w gimn. państw. im. H. Kołłątaja w Pińczowie; Andrzej Turowicz w gimn. państw. III. im. Kr. J. Sobieskiego w Krakowie; Helena Wilczkówna w gimn. państw. im. T. Kościuszki w Myślenicach; Szymon Wróblewski w gimn. państw. im. H. Kołłątaja w Pińczowie.

Przeniesieni na własną prośbę i z urzędu: Helena Barchanowska z państw. semin. naucz. w Sandomierzu do gimn. państw. im. E. Platerówny w Sosnowcu; Tadeusz Biernakiewicz z państw. sem. naucz. w Krakowie do gimn państw. III. im. Kr. J. Sobieskiego w Krakowie; Wawrzyniec Heljasz z gimn. państw. I. w Jarosławiu do gimn. państw. I. im. B. Nowodworskiego w Krakowie; Emil Jakubiec z gimn. państw. w Lublinie do gimn. państw. II. im. Hetmana J. Tarnowskiego w Tarnowie; Edward Krymski z gimn. państw. im. J. Matejki w Wieliczce do gimn. państw. II. im. św. Jacka w Krakowie; Józef Lederer z państw. semin. naucz. męsk. w Krakowie do gimn. państw. I. im. B. Nowodworskiego w Krakowie; Franciszek Natkański z państw. semin. naucz. w Radomiu do gimn. państw. im. Dr. T. Chałubińskiego w Radomiu; Józef Oczko z gimn. państw. V. im. J. Kochanowskiego w Krakowie do gimn. państw. w Zakopanem; Tadeusz Skalski z gimn. państw. I. im. K. Brodzińskiego w Tarnowie do gimn. państw. I. im. B. Nowodworskiego w Krakowie; Wilhelm Zaufal z państw. semin. naucz. w Płocku do gimn. państw. w Brzesku; Adolf Zintel z gimn. państw. im. Kr. St. Leszczyńskiego w Jaśle do gimn. państw. VIII. im. A. Witkowskiego w Krakowie.

Przeniesieni w stan spoczynku pp.: Zygmunt Kozak, prof. gimn. państw. w Mielcu; Zofja Krzymuska, naucz. gimn. państw. żeńskiego im. E. Platerówny w Sosnowcu; J. Wiśniowski, prof. gimn. państw. I. im. B. Nowodworskiego w Krakowie; Józef Kruk, st. woźny gimn. państw. I. im. B. Nowodworskiego w Krakowie.

Seminarja nauczycielskie.

Mianowani nauczycielami pp.: Henryk Augustyński państw. seminarjum nauczycielskiego męskiego w Dąbrowie Górniczej; Jan Bulanda państw. seminarjum nauczycielskiego męskiego w Ostrowcu; Rudolf Mugeński państw. seminarjum nauczycielskiego żeńskiego w Zawierciu.

Przeniesieni z urzędu i na własną prośbę pp.: Zdzisław Danecki z Krakowa do państw. semin. naucz. męskiego w Jędrzejowie; Zofja Durówna z Sandomierza do państw. semin. naucz. żeńskiego w Żywcu; Dr. Marja Dziamianka z Krakowa do państw. semin. naucz. męskiego w Białej; Wiktorja Hesslówna z Krakowa do państw. semin. naucz. męskiego w Częstochowie; Dr. Stanisława Niemcówna z państw. gimn. żeńskiego w Krakowie do państw. semin. nauczycielskiego im. J. Joteyko w Krakowie; Aleksander Niweliński z Starego Sącza do państw. semin. naucz. męskiego w Sosnowcu; Dr. Helena Podkulska z Krakowa do państw. seminarjum naucz. męskiego w Kielcach; Marjan Zieliński z Sosnowca do państw. semin. naucz. żeńskiego w Kętach (a nie w Solcu n/W.).

Szkolnictwo powszechne.

Mianowani stałymi kierownikami szkół na podstawie konkursu i z urzędu pp.: Marja Bałanówna z Niedźwiady Górnej, pow. ropczyckiego, w Chechłach, pow. ropczyckim; Bolesław Bartosik z Igołomji, pow. miechowskiego, w Przybysławicach, pow. miechowskim; Ludwika Bojborówna z Bobrowej, pow. ropczyckiego — tamże; Franciszek Bryła z Brzeska Nowego, pow. miechowskiego, w Stręgoborzycach, pow. miechowskim; Stefan Brzóska z Miąsowej, pow. jędrzejowskiego, w Tarnawie, pow. jędrzejowskim; Jan Budyś z Żegociny, pow. bocheńskiego, w Damienicach, pow. bocheńskim; Tadeusz Bursztyn z Myślenic — tamże; Stanisław Cala z Radomia — tamże; Andrzej Daniłowski z Marjampola, pow. kozienickiego — tamże; Władysław Drohomirecki z Owczar, pow. olkuskiego — tamże; Władysław Dutkiewicz z Czułowa, pow. krakowskiego, w Witkowicach, pow. krakowskim; Anna Dzidkówna z Oświęcimia — tamże; Baltazar Dźwigaj z Łąkty Dolnej, pow. bocheńskiego, w Baczkowie, pow. bocheńskim; Ignacy Gac z Niedźwiady Dolnej, pow. ropczyckiego — tamże; Helena Gimbutówna z Sosnowca — tamże; Stanisława Hanuszowa z Wąchadłowa, pow. pińczowskiego, w Dąbrowie Górniczej, pow. będzińskim; Józef Jagielski z Wieliczki — tamże; Jakób Kostrzewa z Sułkowic, pow. miechowskiego, w Damicach, pow. miechowskim; Bolesław Kub-

ski z Pińczowa w Kielcach; Stanisław Kuchta z Gniazdowa, pow. zawierciańskiego — tamże; Stanisław Kudasiewicz z Zarzewia, pow. żywieckiego — tamże; Hilary Kulczycki z Leszczaniec, pow. buczackiego, w Tarnawie, pow. bocheńskim; Arkadjusz Kunowski z Jaworznika, pow. zawierciańskiego — tamże; Bolesław Kurcz z Sułoszowej, pow. olkuskiego — tamże; Marja Kuźniarowa w Lipnicy Górnej, pow. bocheńskiego, we Wrząsowicach, pow. krakowskim; Stanisław Lebedyński z Krakowa w szkole 24 w Krakowie; Franciszek Lewkowicz z Bochni — tamże; Stanisław Lipiec z Zarczyc, pow. jędrzejowskiego, w Janowie, pow. częstochowskim; Albina Madejska z Korzkwi, pow. olkuskiego — tamże; Stanisław Markiewicz z Dębicy, pow. ropczyckiego — tamże; Włodzimierz Marynicz z Błeszna, pow. częstochowskiego, w Poczesnie, pow. częstochowskim; Leon Milówka z Nowego Sącza — tamże; Jan Mizia z Rudawy, pow. chrzanowskiego, w Czarnym Dunajcu, pow. nowotarskim; Magdalena Multanowa z Uścia Solnego, pow. bocheńskiego, w Gawłowie, pow. bocheńskim; Antoni Niciński z Brzoskwini, pow. krakowskiego, w Bielanach, pow. krakowskim; Stefanja Nosalówna z Zawoji Wilcznej, pow. makowskiego, w Kojszówce, pow. makowskim; Roman Nowak z Kozłowa, pow. miechowskiego, w Igołomji, pow. miechowskim; Antonina Ożożanka z Wolbronia, pow. olkuskiego — tamże; Michał Piotrowicz z Bochni — tamże; Bronisław Preidl z Borzęcina, pow. brzeskiego, w Osielcu, pow. makowskim; Kazimierz Przybyła z Piątka, pow. łęczyckiego, w Rybnej, pow. krakowskim; Emil Reinold z Trojanowic, pow. krakowskiego, w Kostrzach, pow. krakowskim; Mieczysław Roszek ze Skalmierzyc, pow. ostrowskiego, w Olczy, pow. nowotarskim; Władysław Rózga z Gołczy, pow. miechowskiego — tamże; Bogusław Sadowski z Tarnowa, w Ropczycach; Władysław Sajdak z Przykopy, pow. mieleckiego, w Otałęży, pow. mieleckim; Michał Serwa z Konopisk, pow. częstochowskiego, w Wyczerpach, pow. częstochowskim; Stanisław Sokół z Sieciechowic, pow. olkuskiego — tamże; Józef Sołtysik z Pińczyc, pow. zawierciańskiego — tamże; Michał Sroka z Chodla, pow. lubelskiego, w Kamionce, pow. ropczyckim; Stanisław Stachnik z Kamienia, pow. krakowskiego, w Bronowicach Małych, pow. krakowskim; Roman Stradowski z Chmielnika, pow. stopnickiego, w Nowym Korczynie, pow. stopnickim; Bronisław Studencki ze Słotwiny, pow. żywieckiego — tamże; Jan Stybel z Zalasia, pow. chrzanowskiego, w Miękini, pow. chrzanowskim; Józef Szlagor z Psar, pow. chrzanowskiego, w Jeleniu, pow. chrzanowskim; Izydor Szmer z Lubartowa, w Wiercanach, pow. ropczyckim; Stefan Szwarc z Radomia — tamże; Władysław Szwarnowiecki ze Zbylitowskiej Góry, pow. tarnowskiego — tamże; Karol Szymeczko z Dąbrowy Górniczej,

pow. będzińskiego, w Przeciszowie, pow. oświęcimskim; Walerjan Ścisławski z Krakowa w szkole 48 w Krakowie; Józef Świątyński z Garbowa, pow. sandomierskiego, w Ossali, pow. sandomierskim; Estera Traubowa z Sosnowca — tamże; Władysław Tryba z Dąbrowy — tamże; Aniela Tymkiewiczówna z Woli Żelichowskiej, pow. dąbrowskiego — tamże; Marjan Żaczek z Lubiani, pow. lwowskiego, w Bukowie, pow. krakowskim, i Marjan Żurek z Niedźwiedzia, pow. limanowskiego, w Porębie, pow. limanowskim.

Przeniesieni na własną prośbę i z urzędu pp.: Erna Andersówna ze szkoły Nr. 3 do szkoły Nr. 4 w Czeladzi, pow. będzińskim; Aleksandra Antichowiczówna z Suchowoli, pow. stopnickiego, do Suchedniowa, pow. kieleckiego; Józefa Augustyniakówna z Międzybrodzia Bialskiego, pow. bialskiego, do Kaniowa, pow. bialskiego; Zenobja Babiarzówna z Zawiercia do Sosnowca; Katarzyna Babińska z Kaniowa, pow. bialskiego, do Janowic, pow. bialskiego; Marta Bałabanowa z Konstantynowa, pow. włoszczowskiego, do Wiercicy, pow. częstochowskiego; Helena Banasikowa ze Strzemieszyc, pow. będzińskiego, do Będzina; Kornelja Bandolanka z Kaniowa, pow. bialskiego do Puszczy, pow. bialskiego; Zofja Bartoszewiczówna z Dąbrowy Górniczej, pow. będzińskiego, do Radziechowic, pow. żywieckiego; Anna Bartoszkówna z Borzęcina, pow. brzeskiego, do Uszwi, pow. brzeskiego; Henryk Belniak z Radziejowa, pow. nieszawskiego, do Borku Fałęckiego, pow. krakowskiego; Wacława Bełcikowska ze szkoły męskiej do szkoły żeńskiej w Sandomierzu; ks. Seweryn Berg ze szkoły Nr. 1 do szkoły Nr. 5 w Zawierciu; Jan Bergiel ze szkoły Nr. 10 do szkoły Nr. 1 w Częstochowie; Janina Betlejowa z Grudziądza do Proszowic, pow. miechowskiego; Janina Bezhlibnykowa z Czarnolasu, pow. kozienickiego, do Sieciechowa, pow. kozienickiego; Janina Bielakowa z Marciszowa, pow. zawierciańskiego, do Postaszowic, pow. zawierciańskiego; Walerja Bińczycka z Poręby Górnej, pow. miechowskiego, do Tczycy, pow. miechowskiego; Kazimiera Biskupska z Głowaczowa, pow. kozienickiego, do Trzebienia, pow. kozienickiego; Walerja Birówna z Przeciszowa, pow. oświęcimskiego, do Broszkowic, pow. oświęcimskiego; Leokadja Błaszkiewiczówna z Zawady, pow. olkuskiego, do Grodźca, pow. będzińskiego; Władysława Bogońska z Zabierzowa, pow. krakowskiego, do Krakowa; Natalja Boguszówna ze szkoły Nr. 2 do szkoły Nr. 22 w Sosnowcu; Jadwiga Borkiewiczówna z Rudki, pow. stopnickiego, do Drugni, pow. stopnickiego; Mikołaj Borkowski ze Słupi Starej, pow. opatowskiego, do Jankowic, pow. opatowskiego; Jan Bratos z Wacławowa, pow. radomskiego, do Mniszka, pow. radomskiego; Józefa Brzoskowa z Miąsowa, pow. jędrzejowskiego, do Tarnowa, pow. jędrzejow-

skiego; Janina Bucheltówna z Bączala, pow. jasielskiego, do Chrząstówki, pow. jasielskiego; Marja Bucheltówna z Wszechświętego, pow. opatowskiego, do Backowic, pow. opatowskiego; Łucja Budzynowska z Kampinosa, pow. sochaczewskiego, do Niegowonic, pow. zawierciańskiego; Helena Burnatowiczówna z Niemiec, pow. będzińskiego, do Ząbkowic, pow. będzińskiego; Genowefa Calowa z Garbatki Leśnej, pow. kozienickiego, do Radomia; Bolesław Cieślik z Włoszczowej, do Kurzelowa, pow. włoszczowskiego; Aniela Ciępielówna z Krościenka, pow. nowotarskiego, do Krakowa; Stanisława Chłądzyńska z Przyrowa, pow. częstochowskiego, do Grabówki, pow. częstochowskiego; Helena Chłądzyńska z Lipia, pow. częstochowskiego, do Kuźniczki, pow. częstochowskiego; Helena Chmielowa z Łączek Brzeskich, pow. mieleckiego, do Krynicy Zdroju, pow. nowosądeckiego; Aleksandra Chodaniowa z Szynwałdu, pow. tarnowskiego, do Tarnowa; Anna Chrzostkówna z Polanki Wielkiej, pow. oświęcimskiego, do Brzezinki, pow. oświęcimskiego; Wacław Czajkowski z Werchlisia, pow. konstantynowskiego, do Koziegłów, pow. zawierciańskiego; Antoni Czarnecki z Deszna, pow. jędrzejowskiego, do Tyńca, pow. jędrzejowskiego; Edward Dadak z Brzeszcz, pow. oświęcimskiego, do Nowej Wsi Szlacheckiej, pow. krakowskiego; Cecylja Danowska z Marjampola, pow. kozienickiego, do Wsoli, pow. radomskiego; Franciszek Dąbrowski z Opatkowic, pow. jędrzejowskiego, do Brzegów, pow. jędrzejowskiego; Kazimiera Dobrzańska z Krzęcina, pow. krakowskiego, do Skotnik, pow. krakowskiego; Marja Drobikowa z Ćmielowa, pow. opatowskiego, do Ostrowca, pow. opatowskiego; Marja Dudałówna z Niegowonic, pow. zawierciańskiego, do Wysokiej' pow. zawierciańskiego; Bronisława Dutkiewiczowa z Czułowa, pow. krakowskiego, do Witkowic, pow. krakowskiego; Marja Dziunikowska ze Stróżnej, pow. grybowskiego, do Wilczysk, pow. grybowskiego; Marjan Faber ze szkoły Nr. 39 do szkoły Nr. 11 w Krakowie; Marja Farbiszewska z Zakrzowa, pow. radomskiego, do Radomia; Marja Figwerowa z Częstochowy do Kielc; Łaja Fiszlówna z Radomska do Częstochowy; Irena Flinikowska z Niegowonic, pow. zawierciańskiego, do Marciszowa, pow. zawierciańskiego; Michał Floegel ze Skawiec, pow. wadowickiego, do Krakowa; Piotr Foremski z Ruszkowic, pow. opatowskiego do Ożarowa, pow. opatowskiego; Aniela Frysztakowa z Zawiercia do Sosnowca; Zofja Furtakówna z Lipnicy Wielkiej, pow. nowotarskiego, do Starego Bystrego, pow. nowotarskiego; Ludwik Gajewski z Borku Fałęckiego, pow. krakowskiego, do Prądnika Czerwonego, pow. krakowskiego; Marja Gajowa z Lisowa, pow. opatowskiego, do Bidzin, pow. opatowskiego; Zofja Galewska ze szkoły Nr. 6 do szkoły Nr. 22 w Częstochowie; Stanisław Gawlik z Bilczyc,

pow. wielickiego, do Wieliczki; Marja Gamserowa ze szkoły Nr. 5 do szkoły Nr. 10 w Sosnowcu; Wanda Gierszowa ze szkoły Nr. 14 do szkoły Nr. 1 w Sosnowcu; Jadwiga Giżyna z Częstochowy do Sosnowca; Bogumiła Głogowska z Jedlińska, pow. radomskiego, do Żdżar, pow. radomskiego; Jadwiga Gocelowa z Wierzbicy, pow. radomskiego, do Zakrzowa, pow. radomskiego; Władysław Gołda z Kościelca, pow. pińczowskiego, do Czechowa, pow. pińczowskiego; Helena Górniakowa z Kamiennej Polskiej, pow. częstochowskiego, do Zawiercia; Felicja Górska z Kłokoczyna, pow. krakowskiego, do Krzęcina, pow. krakowskiego; Stanisław Górski z Maszkowa, pow. miechowskiego, do Smoniowic, pow. miechowskiego; Zofja Grosówna z Węgleszyna, pow. jędrzejowskiego, do Radkowa, pow. jędrzejowskiego; Stefan Grudnik z Nowej Wsi, pow. nieświeskiego, do Siekierki, pow. iłżeckiego; Jakób Grünwald ze szkoły Nr. 11 do szkoły Nr. 2 w Sosnowcu; Scholastyka Gruszkówna z Łan Podleśnych, pow. olkuskiego, do Wolbromia, pow. olkuskiego; Kazimierz Grzegorczyk z Waśniowa, pow. opatowskiego, do Woli Załężnej, pow. opoczyńskiego; Józef Gumula z Dąbrówki, pow. włoszczowskiego, do Kossowa, pow. włoszczowskiego; Weronika Gumolowa z Dąbrówki, pow. włoszczowskiego, do Kossowa, pow. włoszczowskiego; Anna Haczkiewiczowa z Wzdoła Rządowego, pow. kieleckiego, do Mniowa, pow. miechowskiego; Anna Hałdzińska z Otałęży, pow. mieleckiego, do Łopuszny, pow. kieleckiego; Marja Hartlebowa z Szczebrzeszyna, pow. zamojskiego, do Sosnowca; Zofja Hoffmanówna z Parczowa, pow. iłżeckiego, do Grabowca, pow. iłżeckiego; Józef Hołda z Kurjanek, pow. suwalskiego, do Rybnej, pow. krakowskiego; Eugenja Hołuchowa z Młoszowej, pow. chrzanowskiego, do Ciężkowic, pow. chrzanowskiego; Marja Hyżanka z Piotrowic Bugaja, pow. oświęcimskiego, do Grojca, pow. oświęcimskiego; Jadwiga Jagielkówna ze Smerdyni, pow. sandomierskiego, do Chobrzan, pow. sandomierskiego; Ignacy Jakubiec z Trzebini, pow. chrzanowskiego, do Krakowa; Natalja Jakubowska ze szkoły Nr. 1 do szkoły Nr. 10 w Częstochowie; Józef Jakubowski z Woli Załężnej, pow. opoczyńskiego, do Waśniowa, pow. opatowskiego; Aniela Jamrozowa ze szkoły Nr. 10 do szkoły Nr. 21 w Sosnowcu; Roman Jarmułowicz z Plus, pow. brasławskiego, do Grodziska, pow. częstochowskiego; Paweł Jaros ze Smoniawic, pow. miechowskiego. do Niemiec, pow. będzińskiego; Marja Jędowa z Niegowici, pow. bocheńskiego, do Juszczyny, pow. makowskiego; Marja Jodłowska ze Siedlisk, pow. grybowskiego, do Bobowej, pow. grybowskiego; Józefa Kalitowa z Chełmku, pow. chrzanowskiego, do Libiąża Wielkiego, pow. chrzanowskiego; Janina Kałpanowiczowa z Boszczynka, pow. pińczowskiego, do Dańdówki, pow. będzińskiego; Cecylja Kamińska z Makowa Mazc-

wieckiego do Częstochowy; Zofja Karnasiewiczówna z Polanki Haller, pow. krakowskiego, do Świątnik Górnych, pow. krakowskiego; Józef Kasprowicz ze Skarzyska Kamiennej, pow. koneckiego, do Krakowa; Marja Kasprzycka z Wierzbicy, pow. radomskiego, do Dąbrówki Zabłotnej, pow. radomskiego; Adela Katówna z Włostowa, pow. zawierciańskiego, do Łukawy, pow. sandomierskiego; Zygmungt Kieloch z Grabek, pow. stopnickiego do Kargowa, pow. stopnickiego; Piotr Klamut z Psar, pow. lubinieckiego, do Dębicy, pow. ropczyckiego; Stanisław Klehr ze szkoły im. A. Mickiewicza do szkoły im. Wład. Jagiełły w Nowym Sączu; Roman Klenk z Psar, pow. będzińskiego, do Dąbrowy Górniczej, pow. będzińskiego; Janina Klimkowa z Machor, pow. opoczyńskiego, do Celestynowa, pow. opoczynskiego; Julja Kmerowa z Ilkowic, pow. miechowskiego, do Parkoszowic, pow. miechowskiego; Józefa Knutelowa z Wólki Wysokiej, pow. gostyńskiego, do Grębocina, pow. miechowskiego; Marja Kobylańska ze Słomnik, pow. miechowskiego, do Gołczy, pow. miechowskiego; Wawrzyniec Kobylec z Poręby Górnej, pow. miechowskiego, do Kropidła, pow. miechowskiego; Helena Kochalewiczówna z Gacek, pow. stopnickiego, do Grabek, pow. stopnickiego; Michał Kociołek z Sadkowa, pow. opatowskiego, do Woli Łagowskiej, pow. opatowskiego; Feliks Kolbicz z Błazin, pow. iłżeckiego, do Iłży; Michalina Kołaczkowska z Adamowa, pow. iłżeckiego, do Sarnówka, pow. opatowskiego; Stefanja Kołaczowa ze szkoły Nr. 2 do szkoły Nr. 6 w Zawierciu; Andrzej Kołodziej z Nieskurzowa Starego, pow. opatowskiego, do Bodzechowa, pow. opatowskiego; Jan Kołpak ze szkoły Nr. 10 do szkoły Nr. 22 w Sosnowcu; Henryka Kopczyńska z Witkowic, pow. krakowskiego, do Krakowa; Anna Kossowska z Wełmina, pow. stopnickiego, do Kurozwęk, pow. stopnickiego; Genowefa Kostrzewowa z Iwanowic, pow. miechowskiego, do Damic, pow. miechowskiego; Władysław Kośmider z Gołaczew, pow. olkuskiego, do Kluczak Cementowni, pow. olkuskiego; Sylwester Kowalczewski z Białogona, pow. kieleckiego, do Kielc; Tadeusz Kowalczyk ze Stanisławia Dolnego, pow. wadowickiego, do Choczni, pow. wadowickiego; Helena Kowalówna z Łopuszny, pow. kieleckiego, do Otałęży, pow. mieleckiego; Jadwiga Kowalska z Krzywaczki, pow. myślenickiego, do Głogoczowa, pow. myślenickiego; Marjan Kozakiewicz z Kuźnicy, pow. sokólskiego, do Krakowa; Zofja Kozerska z Milanowa, pow. radzyńskiego, do Goszczy, pow. miechowskiego; Jadwiga Krausówna z Radzichowic, pow. żywieckiego, do Sosnowca; Marja Krausówna ze szkoły Nr. 47 do szkoły Nr. 22 w Krakowie; Janina Krysakowska z Nowej Wsi, pow. katowickiego, do Krakowa; Teofil Krywyj z Rozdziela, pow. bocheńskiego, do Chronowa, pow. bocheńskiego; Leontyna Krzemieniówna z Jankowic, pow. opatowskiego, do Ostrowca, pow. opatowskiego;

Tadeusz Krzyształowicz z Otałęży, pow. mieleckiego, do Zakliczyna, pow. brzeskiego; Marja Krzywolakówna z Piotrowic, pow. oświęcimskiego, do Nowej Wsi Szlacheckiej, pow. krakowskiego; Michalina Księżykówna z Moszczenicy, pow. gorlickiego, do Witkowic, pow. krakowskiego; Helena Kubikowa z Jastrzębia, pow. zawierciańskiego, do Poraja, pow. zawierciańskiego; Michał Kubrak z Drugni, pow. stopnickiego, do Nowego Korczyna, pow. stopnickiego; Marja Kudłowa z Wiercicy, pow. częstochowskiego, do Wrzosowej, pow. częstochowskiego; Leon Kulik z Zagórza, pow. będzińskiego, do Będzina; Genowefa Kurdowska z Karniowa, pow. chrzanowskiego, do Woli Filipowskiej, pow. chrzanowskiego; Marja Kurzejówna z Dzianisza, pow. nowotarskiego, do Piasków Wielkich, pow. krakowskiego; Stanisława Kwiecińska z Zarzecza, pow. kozienickiego, do Sieciechowa, pow. kozienickiego; Pelagja Kwietniowa z Bebelna, pow. włoszczowskiego, do Dąbrówki, pow. włoszczowskiego; Stanisława Kyrczowa ze szkoły Nr. 6 do szkoły Nr. 17 w Sosnowcu; Jadwiga Lachmanówna z Gołonogu, pow. będzińskiego, do Będzina; Janina Lankoszowa z Janowic, pow. bialskiego, do Hałcnowa, pow. bialskiego; Stefanja de Laval ze Sosnowca do Czeladzi, pow. będzińskiego; Helena Lemówna ze Stąporkowa, pow. koneckiego, do Górnik, pow. koneckiego; Łucja Lelówna z Pałecznicy, pow. miechowskiego, do Iwanowic, pow. miechowskiego; Stanisław Leśniak ze szkoły Nr. 10 do szkoły Nr. 16 w Sosnowcu; Stefanja Liputówna z Zielonek, pow. krakowskiego, do Krakowa; Michalina Lohnówna z Targowiska, pow. bocheńskiego, do Krakowa; Tadeusz Lubaska z Siemienia, pow. radzyńskiego, do Schönagra, pow. mieleckiego; Włodzimierz Lubczak z Grabowej, pow. kowelskiego, do Rudek, pow. stopnickiego; Stefan Luty z Ujazdu, pow. opatowskiego, do Przytyka, pow. radomskiego; Józef Łukacz z Krynicy Zdroju, pow. nowosądeckiego, do Krakowa; Jan Łukasik z Łubnic, pow. stopnickiego, do Zbrodzic, pow. stopnickiego; Roman Machinka z Zakrzewa, pow. radomskowskiego, do Rembielic Szlacheckich, pow. częstochowskiego; Janina Machlowska ze Szczyrka, pow. bialskiego, do Kaniowa, pow. bialskiego; Stefanja Mackowa z Brzezinki, pow. oświęcimskiego, do Oświęcimia; Jan Maj z Chmielowa, pow. opatowskiego, do Szewni, pow. opatowskiego; Marja Majewska z Głogoczowa, pow. myślenickiego, do Krzywaczki, powiatu myślenickiego; Antoni Malarczyk ze Skaryszewa, pow. radomskiego, do Radomia; Marja Malarczykowa ze Skaryszewa, pow. radomskiego, do Radomia; Aleksandra Mazurowa ze Sosnowca, do Niwki, pow. będzińskiego; Józefa Mazurówna ze Zdoni, pow. brzeskiego, do Przyborowa, pow. brzeskiego; Walerja Mączyńska z Kazimierzy Wielkiej, pow. pińczowskiego, do Krakowa; Kazimiera Medwecka z Jaworznia, pow. chrzanowskiego, do Wa-

dowic; Marja Mężykówna z Lipia, pow. kozienickiego, do Jaroszek, pow. kozienickiego; Kazimiera Mietelska z Filipowic, pow. brzeskiego, do Zdoni, pow. brzeskiego; Marja Mikowa ze szkoły Nr. 2 do szkoły Nr. 17 w Sosnowcu; Edmund Miller ze szkoły Nr. 5 do szkoły Nr. 2 w Zawierciu; Florentyna Miszczyszynówna z Rawicza do Częstochowy; Józefa Molendowa z Goszczy, pow. miechowskiego, do Maszkowa, pow. miechowskiego; Janina Mosińska ze szkoły Nr. 19 do szkoły Nr. 10 w Sosnowcu; Barbara Moszewówna ze szkoły Nr. 56 do szkoły Nr. 13 w Krakowie; Stanisław Mucha z Szewni, pow. opatowskiego, do Ostrowca, pow. opatowskiego; Amalja Musiałowa z Kąt, pow. jasielskiego, do Osieka Czekaja, pow. jasielskiego; Stanisław Nawrot z Toporowic, pow. zawierciańskiego, do Zawiercia; Adela Niezabitowska z Koniecznej, pow. włoszczowskiego, do Niegowici, pow. bocheńskiego; Tadeusz Nowak ze Stręgoborzyc, pow. miechowskiego do Choczni, pow. wadowickiego; Zofja Nowakowa z Kozłowa, pow. miechowskiego, do Igołomji, pow. miechowskiego; Janina Nowakówna z Jankowic, pow. opatowskiego do Śródborza, pow. opatowskiego; Janina Nowotna z Ostrowca, pow. opatowskiego, do Częstochowy; Anna Nowska z Zajezierza, pow. kozienickiego, do Zagożdżona, pow. kozienickiego; Marja Ogielanka z Zachełmnej, pow. wadowickiego, do Stronia, pow. wadowickiego; Marja Olechówna z Chrobrza, pow. pińczowskiego, do Piotrkowic, pow. stopnickiego; Teofil Olejarczyk ze szkoły Nr. 10 do szkoły Nr. 22 w Sosnowcu; Irena Olejarczykowa z Brzezin, pow. stopnickiego, do Koniemłotów, pow. stopnickiego; Zofja Oleńska z Węgrzec, pow. krakowskiego, do Witkowic, pow. krakowskiego; Kazimierz Oleradzki z Nakonowa, pow. włocławskiego, do Kłonówka, pow. radomskiego; Artur Olszowy z Michałek, pow. konstantynowskiego, do Wilamowic, pow. bialskiego; Marja Onyszkiewiczowa z Sidziny, pow. krakowskiego, do Kopanki, pow. krakowskiego; Ludwik Orleański ze szkoły Nr. 10 do szkoły Nr. 1 w Częstochowie; Władysław Orlik z Mrzygłoda, pow. zawierciańskiego, do Marciszowa, pow. zawierciańskiego; Marja Orzechowska ze szkoły Nr. 16 do szkoły Nr. 19 w Sosnowcu; Stanisław Osmęda ze szkoły Nr. 1 do szkoły Nr. 10 w Częstochowie; Zofja Ostrowska z Lgoty, pow. chrzanowskiego, do Młoszowej, pow. chrzanowskiego; Stanisław Pachniak z Janowic, pow. opatowskiego, do Jurkowic, pow. opatowskiego; Marja Papińska z Wzdoła, pow. kieleckiego, do Porzecza, pow. kieleckiego; Walerja Pasterakówna z Ponikwi, pow. wadowickiego, do Choczni, pow. wadowickiego; Ludwika Pawłowska z Birczy, pow. dobromilskiego, do Szczawnicy, pow. nowotarskiego; Marja Pękalska z Wodzisławia, pow. jędrzejowskiego, do Podlaszcza, pow. jędrzejowskiego; Zofja Piasecka z Zawiercia do Krakowa; Janina Piątkowska z Porzecza do Kielc; Antoni Pietrzyk z Ożarowa,

pow. opatowskiego, do Ostrowca, pow. opatowskiego; Marja Piętkówna z Czerny, pow. chrzanowskiego, do Karniowic, pow. chrzanowskiego; Jan Piliński z Czyżowa Szlacheckiego, pow. opatowskiego, do Linowa, pow. opatowskiego; Stefan Piotrowski z Wira, pow. radomskiego, do Długiego, pow. radomskiego; Emilja Piwońska ze szkoły im. J. Kochanowskiego do szkoły im. E. Orzeszkowej w Nowym Sączu; Marja Piwowarska z Jeżówki, pow. miechowskiego, do Mrzygłoda, pow. zawierciańskiego; Stefanja Pleśniarska z Jarocina do Krakowa; Władysław Podliński ze Strzyżowic, pow. będzińskiego, do Będzina; Janina Podolska z Pstroszyc, pow. miechowskiego, do Miechowa; Anastazja Pośmitiuchówna z Ogrodzieńca, pow. olkuskiego, do Bukowskiej Woli, pow. miechowskiego; Antoni Prokopowicz z Błudnia, pow. prużańskiego, do Starachowic, pow. iłżeckiego; Genowefa Prokopowiczowa z Błudnia, pow. prużańskiego, do Starachowic, pow. iłżeckiego; Wincenty Przybyszewski z Rybnika, do Komparzowa, pow. włoszczowskiego; Marja Ptaszykówna z Mniowa, pow. kieleckiego, do Obic, pow. kieleckiego; Marjan Pytel ze szkoły Nr. 10 do szkoły Nr. 20 w Częstochowie; Zofja Pyzarowa z Domaniowa, pow. radomskiego, do Wrzosu, pow. radomskiego; Dominik Pyrzowski z Lgoty Wielkiej, pow. miechowskiego, do Gołczy, pow. miechowskiego; Stefan Radwan z Choczni, pow. wadowickiego, do Wadowic; Franciszka Radziejowska z Przytyka, pow. radomskiego, do Radomia; Irena Rederowa z Niemiec, pow. będzińskiego, do Dańdówki, pow. będzińskiego; Marceli Rola z Karsów, pow. opatowskiego, do Ożarowa, pow. opatowskiego; Stanisław Roman z Sobienia, pow. koneckiego, do Wilczkowic, pow. koneckiego; Józefa Romankiewiczowa z Kornacic, pow. opatowskiego, do Janowic, pow. opatowskiego; Teodora Rosiakówna ze szkoły Nr. 10 do szkoły Nr. 22 w Sosnowcu; Stefanja Rożańska z Prądnika Czerwonego, pow. krakowskiego, do Krakowa; Marja Rychlówna z Grojca, pow. oświęcimskiego, do Babic, pow. oświęcimskiego; Weronika Sajecka z Blachowni, pow. częstochowskiego, do Wyczerpów, pow. częstochowskiego; Wanda Saradówna z Sechnej, pow. limanowskiego, do Kromołowa, pow. zawierciańskiego; Marja Schenkowa z Młoszowej, pow. chrzanowskiego, do Psar, pow. chrzanowskiego; Aleksander Sedlak z Sulisławic, pow. sandomierskiego, do Garbowa, pow. sandomierskiego; Zofja Sekułowa z Bielinek, pow. kieleckiego, do Sworzyc, pow. koneckiego; Marja Serwina z Konopisk, pow. częstochowskiego, do Wyczerpów, pow. częstochowskiego; Adela Siedlecka z Lipin, pow. kozienickiego, do Mozolic Dużych, pow. kozienickiego; Helena Sieradzka z Wełcza, pow. stopnickiego, do Siesławic, pow. stopnickiego.

Przeniesione w stan pozasłużbowy pp.: Aniela Gołąbowa z Moczydła, pow. chrzanowskiego; Stanisława Łaskawska z Kobylanki, pow. gorlickiego i Zofja Zazulakowa z Mietla, pow. stopnickiego.

Powołane ze stanu pozasłużbowego do służby czynnej pp.: Józefa Czaporowska w Częstochowie i Jadwiga Michalska w Starachowicach, pow. iłżeckim.

Zmarł: ś. p. Józef Pacana, naucz. szkoły powsz. w Przeczycy, pow. pilzneńskim, 7 czerwca 1930 w 49 roku życia a w 29 roku służby nauczycielskiej.

163.

KONKURSY

z terminem czterotygodniowym od daty ukazania się niniejszego Nru Dziennika Urzędowego.

Rada Szkolna Powiatowa w Białej ogłasza niniejszem konkurs celem stałego obsadzenia stanowisk kierowników a) 3-klasowej szkoły powszechnej w Starej Wsi, b) 2-klasowej szkoły powszechnej w Janowicach.

W budynku szkolnym ad a) jest mieszkanie służbowe, składające się z 2 pokoi i kuchni. Ponadto jest przy szkole do użytku kierownika ogród o powierzchni 2000 m^2.

W budynku szkolnym ad b) jest mieszkanie służbowe, składające się z 2 pokoi i kuchni. Przy szkole jest ogród warzywny i sad mający 23 ary 93 m^2. Oprócz tego jest pole, mające 1 ha 14 a powierzchni.

Podania należycie udokumentowane należy wnosić drogą służbową do Rady Szkolnej Powiatowej w Białej.

Rada Szkolna Powiatowa w Brzesku ogłasza konkurs:

1. Na posadę stałego kierownika szkoły 7-klasowej powszechnej w Borzęcinie Górnym.

2. Na posadę stałego kierownika szkoły 5-klas. w Przyborowiu.

3. Na posadę stałego kierownika szkoły 4-klas. w Gosprzydowej.

Pierwszeństwo na posadę ad 1 zastrzega się kandydatom z Wyższym Kursem Nauczycielskim. W wymienionej szkole jest mieszkanie służbowe, składające się z 3 pokoi i kuchni.

W szkołach ad 2 i 3 jest mieszkanie służbowe, składające się

z dwóch pokoi i kuchni. Podania należycie udokumentowane należy wnosić do Rady Szkolnej Powiatowej w Brzesku w przepisanej drodze służbowej.

Rada Szkolna Miejska w Krakowie ogłasza konkurs w celu stałego obsadzenia posad kierowniczych w szkołach powszechnych 7 klasowych w mieście Krakowie:

1. posady kierownika w XI szkole męskiej im. Dietla,
2. posady kierowniczki w XII szkole żeńskiej im. Piramowicza,
3. posady kierownika w XLVI szkole męskiej im. T. Kościuszki,
4. posady kierowniczki w XLIX szkole żeńskiej im Dąbrówki.

Od kandydatów wymagany jest egzamin wydziałowy, lub ukończony Państwowy Wyższy Kurs Nauczycielski.

Należycie udokumentowane podania należy wnosić za pośrednictwem bezpośrednio przełożonej Władzy do Rady Szkolnej Miejskiej w Krakowie, ul. Podzamcze Nr. 1.

Rada Szkolna Powiatowa w Makowie ogłasza konkurs na posady kierowników 2-klas. publ. szkół powszechnych: 1) w Rdzawce, 2) w Skomielnie Czarnej.

Przy szkołach są mieszkania służbowe dla kierowników.

Podania należy wnosić w drodze służbowej do Rady Szkolnej Powiatowej w Makowie.

Rada Szkolna Powiatowa w Myślenicach ogłasza konkurs w celu stałego obsadzenia stanowisk kierowników w następujących publicznych szkołach powszechnych:

1. 5-kl. w Trzebuni (mieszkanie: pokój i kuchnia i 65 a ziemi),
2. 3 kl. w Jasienicy (brak mieszkania),
3. 3-kl. w Krzywaczce (mieszkanie: pokój i kuchnia i 2 a ogrodu),
4. 3-kl. w Pcimiu (na przys. Sucha), (brak mieszkania i ziemi),
5. 2-kl. w Bęczarce (mieszkanie: 2 pokoje i kuchnia i $^1/_2$ m ziemi),
6. 2-kl. w Brzączowicach (brak mieszkania, jest 1 mrg. ziemi),
7. 2-kl. w Kawcu (brak mieszkania i ziemi),
8. 2-kl. w Kędzierzynce (dwa dwupokojowe mieszkania i 30 a ziemi),
9. 2-kl. w Nowej Wsi (mieszkanie: dwa pokoje, kuchnia i 55 a ziemi),
10. 2-kl. w Pcimiu (na przys. Krzywica) brak mieszkania i ziemi),
11. 2-kl. w Porębie (brak mieszkania, ziemi 27 a),
12. 2-kl. w Zasani (dwa pokoje i kuchnia i 57 a ziemi).

Na stanowisko ad 1 kandydaci z Wyższym Kursem Nauczycielskim lub egzaminem wydziałowym będą mieli pierwszeństwo, na inne wymagane pełne kwalifikacje i co najmniej dwa lata służby w charakterze stałych nauczycieli w publicznych szkołach powszechnych.

Podania należycie udokumentowane należy wnosić w drodze służbowej do Rady Szkolnej Powiatowej w Myślenicach.

Rada Szkolna Powiatowa w Nowym Sączu ogłasza konkurs na stanowiska kierownika(czki) 3-kl. publ. szkoły powszechnej mieszanej w Przydonicy i Rożnowie. Przy szkołach są mieszkania służbowe i po $^{1}/_{4}$ morga ogrodu, gruntu szkolnego brak.

Rada Szkolna Powiatowa w Nowym Targu ogłasza konkurs celem stałego obsadzenia posady kierowników szkół:

1. 2-kl. szkoły powszechnej w Łopusznej z mieszkaniem o 1 pokoju i kuchni.
2. 2-kl. szkoły powszechnej w Waksmundzie z mieszkaniem o 2 pokojach i kuchni.

Podania należycie udokumentowane należy wnosić drogą służbową do Rady Szkolnej Powiatowej w Nowym Targu.

Rada Szkolna Powiatowa we Włoszczowie ogłasza konkurs na posadę kierownika 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Irządzach.

Od kandydatów wymagane jest ukończenie Wyższego Kursu Nauczycielskiego.

Należycie udokumentowane podania należy wnosić do Inspektora szkolnego we Włoszczowie.

Rada Szkolna Powiatowa w Żywcu ogłasza konkurs na stanowiska kierowników(czek) szkół powszechnych:

a) 4-klas. szkoły powszechnej w Kamesznicy (górna część wsi).

Budynek szkolny własny, murowany, mieszkanie naucz. składa się z 2 pokoi i kuchni, ogrodu szkolnego 203 m^2, gruntu niema.

b) 7-klas. szkoły mieszanej w Sporyszu. Budynek szkolny własny murowany, mieszkanie naucz. posiada 3 pokoje i kuchnię w dobrym stanie, 24 a ogrodu. Gmina wypłaca ekwiwalent za grunt orny w kwocie 80 zł rocznie. Stacja kolejowa w miejscu.

164.

KOMUNIKATY.

Zawiadamia się, że prywatne seminarjum nauczycielskie koeduk. Polskiej Macierzy Szkolnej w Bodzentynie zostało zwinięte z końcem bieżącego roku szkolnego.

Podaje się do wiadomości na podstawie rozporządzenia Ministerstwa WR. i OP. z dnia 25 czerwca 1930 r. Nr. I. R. 6993/30, iż zatrzymano falsyfikat biletu bankowego 100-złotowego z datą 28 lutego 1919 r. Typ III. Falsyfikat ten wykonany jest na papierze zwyczajnym, grubszym, sztywniejszym; kolory farb jaśniejsze, nie tak intensywne, jak na bilecie autentycznym.

Znak wodny w medaljonie wytłaczany i natłuszczony, kontury profilu twarzy i układ włosów w szczegółach odmienne.

Wizerunek Kościuszki wykonany nieudolnie, twarz o występującej silnie lewej kości policzkowej, włosy po stronie lewej zmierzwione.

Godło państwa, orzeł występuje strzępiasto; upierzenie nieuplastycznione.

Rysunki kompozycyj ornamentacyjnych oraz tła o wybiegających promieniach z pod wielkiej litery „Z" i liczby „100", nieudolnie cieniowane, przerywane.

Druk w tekście i klauzuli karnej cieniowany grubiej, miejscami przerywany, o konturach nieostrych.

Cyfry numeru ścieśnione, nierówne, wykrój cyfr odmienny.

Całość falsyfikatu utrzymana jest w kolorach brudnych, rysunki wykonane są grubszemi, nieregularnemi linjami, wskutek czego cieniowanie drobnych kompozycyj rysunków nie występuje tak czysto i przejrzyście, jak na bilecie autentycznym.

Falsyfikat niezbyt trudny do rozpoznania.

Równocześnie nadmienia się, że mogą pojawić się falsyfikaty podobne do opisanego, lecz na innym papierze, lub też z pewnemi zmianami w wykonaniu rysunków.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego podaje niniejszem do wiadomości, że na zasadzie rozporządzenia Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 27 czerwca br. Nr. II. 14246/30 uruchomiony zostanie z początkiem roku szkolnego 1930/31 w Łodzi Państwowy Kurs Nauczycielski. Zadaniem kursu jest kształcenie zawodowe kandydatów na nauczycieli szkół powszechnych według zasad, ustalonych w rozporządzeniu Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 18 czerwca 1928 r. (Dz. U. Min. WR. i OP. z r. 1928 Nr. 8. poz. 134). Nauka na kursie trwa rok. Plan nauczania, obowiązujący na państwowych kursach nauczycielskich, podany jest w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z 1929 r. Nr. 7, poz. 103.

Na państwowe kursy nauczycielskie mogą być przyjmowani kandydaci i kandydatki, którzy (re) przedłożą świadectwo dojrzałości z państwowej lub posiadającej prawa szkół państwowych szkoły średniej ogólnokształcącej oraz świadectwo zdolności fizycznej do zawodu nauczycielskiego. W razie dłuższej, niż półroczna przerwa pomiędzy chwilą opuszczenia szkoły średniej przez kandydata, a chwilą złożenia podania na kursy, wymaga się od kandydata świadectwa moralności, wydanego przez państwowe władze administracji ogólnej I. instancji.

Podania o przyjęcie na kurs wnosić należy w bieżącym roku szkolnym bezpośrednio do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego (Łódź, ul. Piotrkowska 104). Zapisy przyjmowane będą do dnia 31 sierpnia br.

Zarząd Drukarni Państwowej w Warszawie powierzył Księgarni „Wiedza“ w Sosnowcu sprzedaż świadectw szkolnych, począwszy od dnia 1 września 1930 r.

Zaginęła pieczęć szkolna XLIV szkoły powszechnej im. św. Bronisławy w Krakowie z napisem w otoku Godła Państwa „XLIV Szkoła powszechna żeńska im. św. Bronisławy w Krakowie“.

Ważność dokumentów, opatrzonych odbitką wyżej wspomnianej pieczęci, a wydanych po dniu 10 lipca 1930 r., należy sprawdzić w Zarządzie XLIV szkoły w Krakowie, przy ulicy Senatorskiej 9.

Skradziono z kancelarji 46 szkoły powszechnej w Krakowie pieczęć szkolną z napisem w otoku Godła Państwa „XLVI Szkoła Powszechna Męska im. T. Kościuszki w Krakowie XXII“.

Ważność dokumentów, opatrzonych odbitką wyżej wspomnianej pieczęci, a wydanych po dniu 12 czerwca 1930 r., należy sprawdzić w Zarządzie 46-tej szkoły w Krakowie.

Na terenie Stolicy pojawił się niejaki Glagiewicz Adam (dawn. nazw. Gleichgewicht), s. Moszka Arona i Sary, ur. dnia 25 stycznia 1899 r. w Warszawie, podający się za dziennikarza (zam. ul. Żórawia 18). Glagiewicz stara się wydobywać od władz i urzędów państwowych rozmaite informacje, które następnie wykorzystuje w nieznany bliżej sposób. Na podstawie rozporządzenia Ministerstwa WR. i OP. z dnia 16 lipca 1930 r. Nr. I. Prez. 4848/30 zwraca się uwagę, że nie należy w razie ewentualnego zgłoszenia się wymienionego udzielać mu jakichkolwiek informacyj, mogących służyć powyższym celom.

Dyrekcja Muzeum Książąt Czartoryskich w Krakowie wydała nowy regulamin dla korzystających z Muzeum Książąt Czartoryskich w Krakowie, według którego:

1. Muzeum Książąt Czartoryskich otwarte jest dla publiczności dwa razy na tydzień: we wtorki i piątki od godziny 10—13.

2. Zwiedzanie odbywa się grupami, liczącemi najwyżej po 30 osób, pod kierunkiem funkcjonarjusza Muzeum. Oprowadzanie każdej grupy trwa godzinę i rozpoczyna się punktualnie o godz. 10, 11 i 12.

3. W wymienionych dniach może zwiedzać Muzeum w zasadzie każdy, który zgłosi się o oznaczonej godzinie przed dopełnieniem grupy do ilości 30 osób. Wszelako młodzież od lat 10 do 18 będzie dopuszczona tylko w towarzystwie osób dorosłych, za nią odpowiedzialnych. Dzieci niżej lat 10 nie mają wogóle wstępu do Muzeum.

4. Personal Muzeum odmówi wstępu osobom niechlujnie ubranym, lub z innych powodów przykrych dla otoczenia.

5. Szkoły pod przewodnictwem nauczycieli i wycieczki pod przewodnictwem organizatorów, w grupach liczących najwyżej po 30 osób, mogą zwiedzać Muzeum w dnie powszednie prócz sobót, oraz wtorków i piątków przed godziną 14 za zgłoszeniem się w Zarządzie Muzeum (ul. Pijarska 6) przynajmniej dzień naprzód. Zwiedzanie trwa godzinę dla każdej grupy. Zarząd wyznacza czas zwiedzania w lecie (od 1 kwietnia do 30 września) w godzinach od 9—16, w zimie (od 1 października do 31 marca) od 10—15.

6. Nie przyjmuje się zgłoszeń szkół i wycieczek, złożonych z młodzieży niżej lat 10 (dziesięciu).

7. Szkoła lub wycieczka, która spóźni się więcej niż 15 minut na wyznaczoną godzinę, traci swoją kolej i musi się starać powtórnie o zaznaczenie terminu zwiedzania.

8. Zarząd może udzielić doraźnego pozwolenia na zwiedzenie Muzeum, w godnych uwzględnienia wypadkach (dla przejezdnych), grupom składającym się najmniej z 3 osób, o ile oprowadzający wolny jest od innych zajęć.

9. Zwiedzanie Muzeum Książąt Czartoryskich jest bezpłatne. Laski, parasole, pakunki, aparaty fotograficzne, teczki i obszerne okrycia bez rękawów należy zostawić w garderobie za opłatą 10 groszy.

10. Zwiedzający obowiązami są stosować się ściśle do wymagań regulaminu, oraz do wskazówek personalu Muzeum. Osoby, któreby się mimo napomnień oddalały od oprowadzającego, któreby dotykały okazów muzealnych lub wogóle zachowywały się nieodpowiednio, będą natychmiast usuwane z gmachu Muzeum.

Zawiadamiając o powyższem, zwraca się uwagę na dopilnowanie, aby młodzież zwiedzająca zbiory była do tego należycie przygotowaną, a w Muzeum zachowywała się bez zarzutu.

Gwarectwo węglowe w Brzeszczach dostarcza węgiel z państwowej kopalni „Brzeszcze“ po cenie zł 420 za 10 ton (10.000 kg) wraz z dowozem i zniesieniem do piwnicy.

Warunki zapłaty według umowy.

Wyszła kiążka, nadająca się jako pomoc dla nauczyciela geometrji w szkołach rzemieślniczych i dokształcających, pod tytułem: Geometrja wykreślna dla rzemieślników, opracowana przez Inż. Józefa Hornunga, wizytatora szkół zawodowych Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego. Nakład autora, Lwów 1930.

Zwraca się uwagę na broszurkę: „Najważniejsze obowiązki rodziców względem szkoły powszechnej“, Zestawił W. S. Laskowski; nakładem Polskiej Składnicy Pomocy Szkolnych, Warszawa, Nowy Świat 33, cena 15 gr.

Rozpowszechnienie tej broszurki może wpłynąć bardzo dodatnio na uregulowanie frekwencji w szkołach i przyczynić się do należytego wykonywania obowiązku szkolnego przez rodziców względem ich dzieci.

165.

OGŁOSZENIA.

Książki dla nauczyciela.

Chodak E. Dydaktyka i metodyka języka polskiego. Cz. I, pierwszy rok nauczania.

Claparéde E. Szkoła na miarę. Studjum pedagogiczne, przełożył dr. Z. Ziembiński. Wyd. II. Zł 1·80.

Green G. H. Psychanaliza w szkole. Z ang. przełożył dr. Z. Ziembiński. Wyd. II.

Mścisz M. Zarys metodyki geografji. Podręcznik dla geografów-nauczycieli w szkołach średnich i powszechnych oraz dla wyższych kursów nauczycielskich. Zł 11.

Szober St. i Nowicki W. Ćwiczenia językowe. Gramatyka, styl i pisownia w szkole powszechnej. Cz. I. Drugi rok nauczania. Książka nauczyciela. Zł 3.

DLA SZKOŁY ŚREDNIEJ.

NOWOŚCI! NOWOŚCI!

Chwiałkowski Z. Algebra dla kl. IV. Zastosowana do programu. Zł 4.

— Algebra dla kl. V. Wydanie przerobione. Zł 4.

— Algebra dla kl. VI.

Claparéde E. Szkoła na miarę. Studjum pedagogiczne, przełożył dr. Z. Ziembiński. Wyd. II. Zł 1·80.

Domaniewski i Kołodziejczykowie J. i T. Biologja dla seminarjów nauczycielskich i szkół zawodowych:

Botanika. Cz. I. Rośliny kwiatowe.

Zoologja. Cz. I. Kręgowce. Z 225 ryc. Zł 7.

— Cz. II. Bezkręgowe. Z ryc. Zł 7.

Green G. H. Psychanaliza w szkole. Tłum. z angielskiego przez Z. Ziembińbińskiego. Wyd. II.

Kołodziejczyk J, dr. Ćwiczenia z morfologji roślin. I. Morfologja organów wegetatywnych roślin kwiatowych. Zł 1·20.

— II. Morfologja kwiatów i owoców. Zł 2.

Konopnicka M. i Noskowski Z. Śpiewnik dla dzieci. Wybór pieśni na 3 i 4 głosy ułożył K. Hławiczka. Zł 2·40.

Mogilnicki Al. Ogólne zasady prawa. Wydanie nowe, dostosowane do obecnego stanu praw w Polsce. Zł 6.

Mścisz M. Geografja Polski. Podręcznik dla szkół średnich. Z rycinami i mapami. Zł 6.

— Zarys metodyki geografji. Podręcznik dla geografów-nauczycieli w szkołach średnich i powszechnych oraz dla wyższych kursów nauczycielskich. Zł 11.

Sianożęcki-Wojnicz J. inż. i Doborzyński G. Fizyka w zakresie gimnazjum humanistycznego. Cz. I. Ogólne wiadomości z mechaniki i nauka o cieple. Z 283 rys. Zł 10.

Stout G. F. Zarys psychologji. Z oryginału ang. „The Groundwork of Psychology“ przełożył dr. Cz. Znamierowski. Wyd. II. Zł 8.

Wyczałkowski i Zborowski P. Ćwiczenia praktyczne i zadania z fizyki dla szkół średnich i akademickich. Zł 9.

Wyczałkowski J. Trygonometrja. Podręcznik dla wyższych klas szkół średnich. Zł 8.

Zasady pisowni polskiej ze słowniczkiem i podziałem na zgłoski. Wyd. III poprawione podług wskazówek M. WR. i OP. Zł 1·80.

Wydawnictwa dawniejsze.

Doliński K. Dzieje Polski i wiadomości o Polsce współczesnej, jako przygotowanie do matury. Zł 3·20.

Kalinowski St. Fizyka. Podręcznik dla szkół średnich. Cz. I. O mierzeniu i jednostkach. Mechanika. Ciepło. Zł 12.

— — Cz. II. O falach, o głosie, o promieniowaniu. Zł 7·20.

— — Cz. III. Elektryczność i magnetyzm. Zł 14.

Okulicz St. Zadania algebraiczne. Cz. I. Zł 5·—, Cz. II. Zł 5·—.

Rybkin N. Zadania geometryczne. Cz. I. Zł 2·40, Cz. II. Zł 2·40.

— Zadania stereometryczne. Zł 3.

Sporzyński K. i Wyczałkowski Wł. J. Fizyka do użytku szkół średnich. Wyd. VII. Cz. I. Mechanika i ciepło. Zł 9.

— — Cz. II. Mechanika (c. d.). Akustyka. Optyka. Zł 5·20.

— — Cz. III. Magnetyzm i elektryczność. — —

Tematy maturalne w szkołach średnich ze wszystkich przedmiotów, zebrane przez Stow. Dyr. T. II za r. 1928. Zł 3.

— Tom III za r. 1929. Zł 4·50.

KSIĄŻKI NADESŁANE.

Rutkowski Władysław. Zarys historji geografji w zakresie kl. VI gimnazjalnej. Nakładem Dyrekcji państwowego gimnazjum VIII. Kraków 1930 r.

Henryk Cieśla. Historyczne style. Architektura. Ornamentyka. Rzemiosło. Nakładem autora. Lwów 1930.

Plan Miasta Będzina. Nakładem księgarni Adolfa Zmigroda. Będzin.

Mapa Powiatu Będzińskiego. Nakładem księgarni Adolfa Zmigroda. Będzin.

Drukarnia Jana Gablankowskiego w Krakowie, ulica Sławkowska 6.
Telefon 144-65.